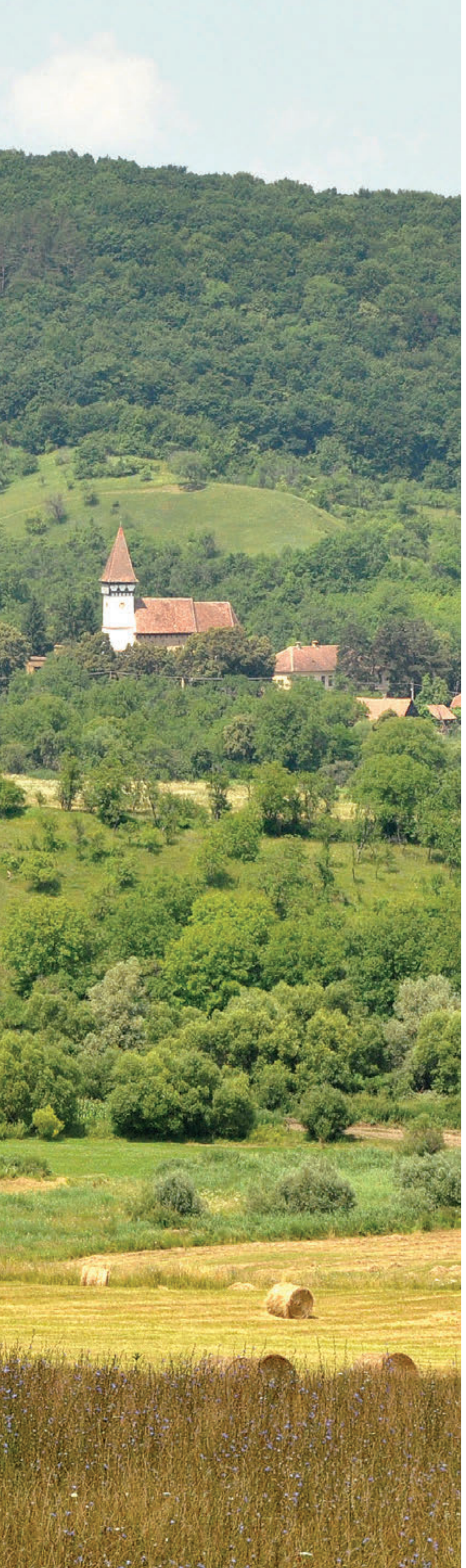
Az emberek és a természet jövője Dél-Erdélyben

Viitorul oamenilor și al naturii în sudul Transilvaniei

Viitorul oamenilor și al naturii în sudul Transilvaniei

O broșură scrisă de *Grupul de lucru pentru peisaje sustenabile* cu contribuția unor experți locali





Az emberek és a természet jövője Dél-Erdélyben

A *Fenntartható Tájak Munkacsoport* kiadványa, helyi szakemberek közreműködésével

Grupul de lucru pentru peisaje sustenabile (*Sustainable Landscapes Group*) este o echipă de cercetare academică înființată în cadrul Universității Leuphana din Lüneburg (Germania). Membrii echipei care a scris această broșură sunt: Prof. Joern Fischer (conducătorul grupului de cercetători), Dr. Jan Hanspach, Dr. Tibor Hartel, Friederike Mikulcak și Andra Milcu.

Următoarele organizații locale și persoane au contribuit cu expertiză și informații esențiale la conținutul acestei broșuri:

1. Asociația Educațional-Ecologică Ecotransilvania, Sighișoara
2. Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului (APDT), Brașov
3. Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”, Târgu Mureș
4. Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România, Biroul de Coordonare Biserici Fortificate, Sibiu
5. Crown Child Placement Association, Sighișoara
6. Doi experți locali din domeniul silviculturii
7. Doi membri ai consiliului local al unei comune
8. Fundația ADEPT Transilvania
9. Fundația Mihai Eminescu Trust (MET), Sighișoara
10. Grupul de Acțiune Locală Microregiunea Hârtibaciului (GAL MH)
11. Parohia Ortodoxă Archita
12. Parohia Reformată Mureni
13. Partida Romilor „Pro-Europa”, agenția Sighișoara
10. Școala Gimnazială Petre N. Popescu, Archita
11. Trei persoane reprezentând comunitatea romă, săsească și cea a fermierilor
16. Un funcționar al poliției comunale
17. Uniunea Democrată a Maghiarilor din România (UDMR), filiala Sighișoara
18. WWF România, Birou Proiecte Brașov

Nu toate punctele de vedere exprimate în această broșură reflectă în mod obligatoriu punctele de vedere ale fiecărui individ sau organizație în parte.

A *Fenntartható Tájak Munkacsoport* (*Sustainable Landscapes Group*) a lüneburgi Leuphana Egyetem (Németország) tudományos kutatócsoportja. A csoport tagjai közül a kiadvány szerzői: Prof. Joern Fischer (csoportvezető), Dr. Jan Hanspach, Dr. Hartel Tibor, Friederike Mikulcak és Andra Milcu.

A következő helyi szervezetek és magánszemélyek jelentősen hozzájárultak a kiadvány szakmai színvonalához és tartalmához:

1. A községi rendőrség egyik tisztviselője
2. ADEPT Alapítvány
3. Crown Child Placement Egyesület, Segesvár
4. Ecotransilvania Ökológiai-Oktatási Egyesület, Segesvár
5. Egy község helyi tanácsának két tagja
6. Három személy akik közül ketten a cigány, valamint a szász közösséget képviselték, illetve egy helyi gazdálkodó
7. Hortobágy (Hârtibaciu) mikrorégió Helyi Akciócsoport (GAL MH)
8. Két helybéli erdészeti szakember
9. Mihai Eminescu Trust (MET), Segesvár
10. „Milvus Csoport“ Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Marosvásárhely
11. Ortodox parókia, Erked
12. Petre N. Popescu Általános Iskola, Erked
13. Református parókia, Szederjes
14. Roma Párt „Pro-Europa“ Szövetség, Segesvár
15. Romániai Evangélikus Egyháztanács, Erődtemplomok Koordinációs Irodája, Nagyszeben
16. Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ), Segesvár
17. Természetvédelmi Világalap (WWF), Brassói Projektiroda
18. Turizmus Támogatása és Fejlesztése Egyesület (APDT), Brassó

A kiadványban közölt vélemények nem feltétlenül tükrözik minden egyes személy vagy szervezet véleményét.



Cuprins

Tartalomjegyzék



Rezumat

Multe s-au schimbat în sudul Transilvaniei în decursul ultimilor 30 de ani: comunismul a luat sfârșit, aproape toţi sașii au părăsit ţara, România este acum membră a Uniunii Europene și oamenii folosesc în mod curent telefoane mobile și calculatoare. Cu ajutorul acestei broșuri dorim să invităm cititorii să se gândească și să discute despre ce s-ar putea întâmpla în sudul Transilvaniei, în următorii 30 de ani. Cum vor funcţiona comunităţile în 2043, cum va arăta peisajul, ce se va întâmpla cu natura pe parcursul celor 30 de ani? Nimeni nu poate să prezică cu certitudine ce va aduce viitorul. Cu toate acestea, merită să ne gândim la ce s-ar putea întâmpla pentru a fi bine pregătiţi pentru viitor și pentru neprevăzut.

În procesul de colaborare cu o gamă largă de organizaţii regionale și câţiva experţi locali, am aplicat o metodologie numită „planificarea de scenarii" (*scenario planning*), pentru a putea reflecta într-o manieră sistematică asupra viitorului în sudul Transilvaniei. Scopul nostru a fost să evaluăm un spectru cât mai larg de schimbări care s-ar putea produce. Am rezumat aceste modificări posibile în așa numite scenarii, ce descriu căi alternative de evoluţie a viitorului. Scenariile noastre sunt de fapt scurte povestiri despre cum ar putea să arate viitorul, și sunt bazate pe „înţelegerea sistemică", a modului în care o schimbare cauzează o altă schimbare, care poate duce la o altă schimbare, ș.a.m.d.

În cadrul scenariilor noastre, două mari surse de incertitudini sunt legate de acţiunea factorilor externi versus acţiunea factorilor interni. Incertitudini-

Összefoglaló

Számos dolog változott meg Dél-Erdélyben az utóbbi 30 év során: véget ért a kommunizmus, a szászok majdnem mindannyian kivándoroltak, és akik maradtak, azok javarészt már idősek, Románia az Európai Unió (EU) tagállama lett, az emberek mobiltelefonokat és számítógépet, internetet használnak. Ezzel a kis kiadvánnyal arra szeretnénk ösztönözni olvasóinkat, hogy gondolkozzanak el azon és beszélgessenek el arról, hogy mi történhet Dél-Erdélyben az elkövetkező 30 évben. Hogyan fognak működni a közösségek 2043-ban, hogyan fognak kinézni a tájak, és mi fog történni mindez idő alatt a természettel? Senki sem mondhatja meg pontosan, hogy mit hoz majd a jövő. Ennek ellenére, érdemes ezen elgondolkodni, annak érdekében, hogy jobban fel legyünk rá készülve és a váratlan se érhessen teljes meglepetésként.

Munkánk során, mely alatt több területi szervezettel és számos egyéni szakértővel vettük fel a kapcsolatot a „forgatókönyv tervezés" (*scenario planning*) módszert alkalmaztuk annak érdekében, hogy rendszerezetten tudjunk elgondolkodni Dél-Erdély jövőbeli lehetőségeiről. Célunk az volt, hogy felmérjük a sokféle lehetséges változásokat melyekre sor kerülhet. Ezeket úgynevezett forgatókönyvek formájában összegeztük, leírva a jövőbeli fejlődés különböző alternatív útvonalait. Forgatókönyveink voltaképpen rövid tanulmányok arról, hogy miként nézhet majd ki a jövő. Alapjukat az úgynevezett rendszerismeretek (*systems understanding*) képezik, vagyis mostani felfogásunk arról, hogy miként okoz egy változás egy másikat, mely újabb változáshoz vezethet, és így tovább.



le externe includ aspecte precum piaţa globală și programele politice naţionale și europene. Incertitudinile interne se leagă de aspecte precum conducerea locală, corupţia, și nivelul de încredere din interiorul comunităţilor.

Un rezultat cheie al acestor consultări este că, indiferent de natura circumstanţelor externe, comunităţile locale pot fi mai bine pregătite pentru viitor dacă sunt puternice și capabile de coeziune, decât dacă ar suferi de lipsă de implicare și corupţie. Politicile ce favorizează dezvoltarea economică, de exemplu, pot să conducă la prosperitate prin progres în cazul în care comunităţile locale sunt puternice, dar pot rezulta și în exploatare străină și sărăcie în cazul în care comunităţile locale sunt slabe. Politicile favorabile protecţiei mediului pot conduce la comunităţi

Forgatókönyveinkben két nagy bizonytalansági tényező a külső illetve belső körülményekhez fűződik. A külső tényezők olyan kérdéseket foglalnak magukba, mint a globális piacok és a Románia- és az EU-szintű politikai programok. A belső bizonytalansági tényezők közé sorolhatjuk a helyi vezetői képességeket, a korrupciót és a közösségeken belüli bizalmat.

Egy fontos megállapítás az, hogy függetlenül attól, hogy milyenek a külső körülmények, a helyi közösségek jobban fel lesznek készülve a jövőre akkor, ha erősek és összetartóak, mintha az egyéni részvétel hiánya és a korrupció miatt szenvednek. A gazdasági fejlődést elősegítő politikai programok, például, jóléthez vezethetnek a növekedés által, akkor, ha a helyi közösségek erősek, de vezethetnek külföldi kizsákmányolás-

prospere datorită agriculturii ecologice şi ecoturismului, dar, în cazul în care conflictele predomină, potenţialul de dezvoltare poate rămâne neexploatat.

Această broşură a adus laolaltă opinii diverse ale mai multor organizaţii şi indivizi diferiţi, iar înţelegerea diferitelor puncte de vedere putea fi realizată numai prin colaborare. Invităm cititorii să se gândească şi să discute în comunităţile lor despre ce poate să rezerve viitorul pentru sudul Transilvaniei.

Ce puteţi face, individual şi împreună pentru a participa la crearea unui viitor ce serveşte cât mai multor locuitori din sudul Transilvaniei?

hoz és elszegényedéshez is, ha a helyi közösségek gyengék. A környezetvédelmet elősegítő politikai programok az ökológiai mezőgazdaságon és ökoturizmuson keresztül szépen fejlődő közösségeket teremthetnek, de ha a konfliktusok uralkodnak, ezekben a fejlesztési irányokban rejlő lehetőségek kiaknázatlanul maradhatnak.

Ez a kis kiadvány számos szervezet és személy különböző véleményét gyűjtötte egybe, az ezáltal nyert betekintést csakis együttműködés során lehetett megvalósítani. Arra szeretnénk késztetni olvasóinkat, hogy gondolkodjanak el azon, hogy mit tartogat a jövő Dél-Erdély számára és vitassák meg elképzeléseiket különböző közösségekben.

Mit tehetnek önök, egyénekként és közösségként egy, Dél-Erdély minél több lakója számára kedvező jövő kialakításáért?





Introducere

Cum decurgea viaţa în sudul Transilvaniei acum 30 de ani, în 1983? Mulţi saşi părăsiseră deja România, dar cam tot atâţia şi rămăseseră, deocamdată. Din anumite puncte de vedere, viaţa de la sat cu tradiţiile stricte ale saşilor a rămas aceeaşi ca în deceniile şi secolele trecute. Din alte puncte de vedere însă, a fost modificată din temelii de către dictatura comunistă, prin apariţia fabricilor, a fermelor de stat şi a instituţiilor sale politice. Foarte puţini vizitatori soseau din afara ţării, opţiunile de transport erau limitate, iar localnicii abia luau contact cu persoane din afara României.

Dar azi? Acum România este stat membru al Uniunii Europene. Majoritatea saşilor au părăsit sudul Transilvaniei, cei rămaşi fiind mai ales persoane în vârstă. Pe de altă parte însă, cetăţenii străini au un interes activ pentru această regiune istorică, pentru frumuseţile sale naturale şi patrimoniul cultural. Într-o măsură din ce în ce mai mare apar şi cei atraşi de terenurile agricole, de potenţialul lor neexploatat pentru intensificare aducătoare de profit. Localnicii care îşi permit pot comunica instantaneu cu ajutorul internetului sau al telefoanelor mobile cu oricine şi oriunde în lume. Mulţi localnici se declară bucuroşi de schimbările survenite ca urmare a aderării României la UE. Alţii însă se simt puternic dezamăgiţi, deoarece consideră că noul statut al ţării nu a adus niciun bine lor sau familiilor lor. Oricare ar fi părerea privind situaţia actuală din Transilvania, un lucru este cert: nimeni nu ar fi putut prezice suita complexă de schimbări ce au survenit în sudul Transilvaniei în decursul ultimilor 30 de ani.

Bevezető

Miként zajlott az élet Dél-Erdélyben 30 évvel ezelőtt, 1983-ban? Az erdélyi szászok közül sokan elhagyták már az országot, a lakosságnak nagyjából fele azonban maradt, egyelőre. Bizonyos értelemben a szigorú szász hagyományok uralta falusi élet megmaradt annak, amilyen a korábbi évtizedekben, évszázadokban volt. Más értelemben azonban, a kommunista uralom, gyáraival, állami gazdaságaival és politikai intézményeivel, ezt a valaha zárt világot alapjaiban megváltoztatta. Alig egy páran látogattak erre külföldről, az utazási lehetőségek nagyon korlátozottak voltak, és a helyi lakosság csak kis mértékben érintkezett a határon túliakkal.

És manapság? Manapság Románia az Európai Unió tagállama. A szászok majdnem mind kivándoroltak, kiöregedtek Dél-Erdélyből. Ezzel egy időben a külföldiek egyre inkább érdeklődnek a térség iránt, annak természeti és kulturális öröksége miatt, de növekszik azon érdekeltek száma is, akik a mezőgazdasági területekben és főleg azok belterjes (intenzív) használatában látnak kiaknázatlan nyereségi lehetőségeket. Azok a helybéliek, akiknek anyagi körülményeik megengedik, az internet és mobiltelefonjaik segítségével bárkivel kapcsolatba léphetnek a világ szinte bármely pontján. Egyesek örömmel fogadták a Románia EU tagállammá válásával járó változásokat. Mások viszont keservesen csalódtak, hiszen nem látnak benne pozitív hozadékot, sem maguk, sem a családjuk számára. Bármilyen is az emberek benyomása Erdély jelenlegi helyzetéről, egy dolog bizonyos: senki sem jósolhatta volna meg azokat a sokrétű változásokat melyek az utóbbi 30 évben következtek be Dél-Erdélyben.



La fel cum nimeni nu ar fi putut prezice schimbările ce au avut loc în ultimii 30 de ani, nimeni nu știe ce se va întâmpla în viitorii 30 de ani. Cum va arăta sudul Transilvaniei în 2043? Dacă tot nu putem ști, merită oare să ne punem această întrebare? O premisă centrală a acestei broșuri este că merită într-adevăr să ne întrebăm ce s-ar putea întâmpla în viitor. Nu putem ști, însă gândindu-ne într-un mod organizat la posibilităţile de viitor, ne oferim șansa de a fi pregătiţi pentru ceea ce va veni. Pe lângă asta, există o diferenţă semnificativă faţă de situaţia de acum 30 de ani: libertatea de exprimare, libertatea de a împărtăși idei și a avea păreri diferite, libertatea de a schimba împreună lucruri în bine, toate acestea sunt mult mai posibile acum, decât erau sub regimul comunist. Desigur, nu toată lumea are puterea să facă schimbări majore care să influenţeze un sat întreg, o comunitate sau o regiune. Însă, participarea la acest proces de dezbatere cu privire la ce ar trebui să se schimbe (și ce ar trebui să rămână neschimbat) este o opţiune accesibilă fiecăruia și, dacă numărul celor care participă la aceste

Ahogyan senki sem tudhatta előre, hogy melyek lesznek azok a változások melyek az utóbbi 30 évben bekövetkeztek, jelenleg sem mondhatja meg senki, hogy mi fog végbemenni az elkövetkező 30 évben. Milyen lesz Dél-Erdély 2043-ben? Ha nem tudhatjuk bizonyosan, van-e egyáltalán értelme, hogy feltegyük magunkban ezt a kérdést? Ennek a kiadványnak egyik kiinduló gondolata pontosan az, hogy igen, valóban van értelme kérdéseket megfogalmaznunk a jövővel kapcsolatosan. Nem tudhatjuk, hogy mit hoz a jövő, de ha tudatosan gondolkozunk el azon, hogy mik lehetnek a hozadékai, esélyt adunk magunknak arra, hogy felkészülten érjen. Van egy nagyon lényeges különbség a 30 évvel ezelőtti helyzethez képest: a szólásszabadság, annak lehetősége, hogy különböző véleményeink, szemléletmódjaink legyenek, hogy ezeket megvitassunk és, hogy közösségként, együttesen próbáljunk változásokat előidézni. Ennek a lehetősége összemérhetetlen a kommunista rendszer megszorításaival. Természetesen nem mindenkinek van arra lehetősége, hogy nagymértékű változásokat vigyen végbe, akár egy falu, egy közösség, vagy egy teljes régió szintjén. Azonban bárki bekapcsolódhat a jövőt vitató párbeszédbe, legyen szó akár a változtatás szükségességéről, akár pont a jelenlegi állapotok fenntartásának fontosságáról; ha minél többen részt vesznek ezekben a beszélgetésekben, ezáltal növelik annak esélyét, hogy a változások minél inkább és minél többek számára kedvezőek legyenek, és ne csak egy szűk csoport érdekeit szolgálják.

Ezzel a kiadvánnyal reméljük sikerül Dél-Erdély jövőjét vitató beszélgetéseket elindítanunk. Ahogyan önök sem, mi sem tudjuk, mit hoz majd a jövő és nem is fogalmazunk meg előrejelzéseket arról, hogy miként fog az majd kinézni.

discuţii este mare, creşte şi posibilitatea ca schimbările din viitor să fie benefice pentru cât mai mulţi, şi nu numai pentru anumite grupuri de interese.

Cu această broşură sperăm să stimulăm discuţiile cu privire la viitor în sudul Transilvaniei. Ca şi Dvs., nici noi nu ştim ce rezervă viitorul, şi nici nu dorim să facem predicţii cu privire la cum va arăta acesta. În schimb, vă prezentăm patru povestiri alternative despre viitor, aşa numitele „scenarii". Scenariile pot fi considerate „stereotipii" ale viitorului. Acestea sunt în esenţă povestiri ce descriu ce se poate întâmpla în viitor. Povestirile se bazează pe înţelegerea detaliată a modului în care un eveniment conduce la altul într-un anumit loc (o regiune, un sat sau un ecosistem). Asemenea lanţuri de evenimente pot descrie relaţii imediate de cauză-efect, sau consecinţe întârziate.

Ehelyett négy alternatív történetet mutatunk be a jövővel kapcsolatosan, négy úgynevezett „forgatókönyvet". Ezeket a forgatókönyveket a jövő sematikus ábrázolásainak is tekinthetjük. Alapjában véve ezek olyan történetek, melyek leírják azt, hogy mi történhet a jövőben. Kiindulási pontjukat a folyamatok összekapcsolódásának részletes értelmezése képezi, az, hogy miként következik egyik esemény egy másikból bizonyos helyeken, helyzetekben (egy régióban, egy faluban vagy egy ökológiai rendszerben). Ezek az eseményláncok azonnali ok-okozati összefüggéseket mutathatnak be, de a következmények akár el is tolódhatnak.

A felvázolt négy forgatókönyv nagyon különböző alternatív jövőképet mutat be. Az olvasónak lehet, hogy az lesz a benyomása, hogy egyes forgatókönyvek részleteit jó lenne viszontlátni a jövőben,



Cele patru scenarii propuse de noi descriu alternative de viitor foarte diferite. În timp ce le citiţi, puteţi avea senzaţia că unele situaţii înfățișate de anumite scenarii sunt de dorit, în timp ce alte aspecte ar fi bine de evitat pe cât posibil. Unele schimbări prezentate în scenarii ar fi benefice pentru unii și rele pentru alţii. Împreună, cele patru scenarii ilustrează faptul că multe lucruri sunt posibile în viitor. Anumite întrebări rezultă în mod firesc dintr-o asemenea analiză. Puteţi să vă întrebaţi, de exemplu: ce pot face eu ca să fiu pregătit(ă), indiferent de ce rezervă viitorul? Ce pot face pentru a ține piept unei anumite schimbări sau provocări din viitor? Ce pot face comunităţile locale? Există mijloace prin care se pot îndepărta în mod activ de anumite scenarii şi apropia de altele, mai de dorit? Cu toţii ne-am pus astfel de întrebări într-un moment sau altul al vieţii noastre. De exemplu, probabil v-aţi gândit „Ce se va întâmpla cu viaţa mea dacă accept această ofertă de angajare?” sau „Decizia de a mă căsători cu această persoană este oare cea bună?”. Acest tip de gândire se poate realiza în mod similar și la nivelul comunităţilor, al satelor sau al peisajelor. Merită să ne gândim la viitor chiar dacă nu cunoaștem răspunsul precis.

Scenariile – și procesul asociat de „planificare de scenarii” (*scenario planning*) – nu sunt invenţiile noastre. Utilizarea scenariilor a devenit frecventă într-o gamă largă de situaţii, inclusiv multe care implică decizii dificile și solicitante. Mari companii petroliere au utilizat planificarea de scenarii în vederea unei mai bune pregătiri pentru evenimente neprevăzute (cum ar fi șocurile pieţelor de petrol). Conducători militari au aplicat metoda planificării de scenarii cu scopul de a fi pregătiţi

míg másokat mindenképpen ki kéne kerülni. A forgatókönyvekben bemutatott bizonyos változások egyesek számára kedvezőek lehetnek, míg másokat határozottan rosszul érintenének. Összességében a négy forgatókönyv azt igyekszik szemléltetni, hogy számos dolog történhet a jövőben. Egy ilyen jellegű elemzés során magától értetődően fogalmazódnak meg bizonyos kérdések. Megfogalmazható például az a kérdés, hogy mit tehetek annak érdekében, hogy fel legyek készülve, függetlenül attól, hogy mit is tartogat a jövő? Mit tehetek azért, hogy egy különösen erőt próbáló változás bekövetkezése felkészülten érjen Mit tehetnek a helyi közösségek? Van-e lehetőség arra, hogy eltávolodjunk bizonyos forgatókönyvektől és más, kedvezőbb forgatókönyvek felé közeledjünk? Ilyenszerű kérdéseket mindannyian feltettünk magunknak valamikor az életünk során. Például, biztosan elgondolkodott már azon, hogy miként fog megváltozni az élete, ha elfogad egy bizonyos álláslehetőséget, vagy hogy helyes döntés-e azzal a bizonyos valakivel házasságot kötni. Ez a gondolkodásmód hasonló a közösségek, falvak, vagy tájak szintjén. Érdemes a jövőről elgondolkodni, még akkor is, ha nem tudhatjuk a biztos választ.

A forgatókönyvek és az ezeket megelőző, úgynevezett „forgatókönyv tervezés” (*scenario planning*) folyamata nem a mi találmányuk. A forgatókönyvek használata széles körben elterjedt, beleértve számos nehéz, erőt próbáló döntést feltételező helyzetet is. Ezt a módszert használják nagy kőolajtermelő vállalatok is, hogy jobban felkészüljenek a váratlan meglepetésekre (mint például a kőolaj világpiacát érintő hirtelen helyzetek). Katonai vezetők is a forgatókönyv-tervezést használják, hogy az ellenség által bevetett ismeretlen stratégiákra fel-



pentru strategii necunoscute pe care adversarii lor le-ar putea aplica. Naţiunile Unite au utilizat scenarii pentru a analiza modul în care ecosistemele naturale s-ar putea modifica în viitor.

Această broşură este un efort comun de colaborare. Procesul planificării de scenarii a fost condus de cercetători de la Universitatea Leuphana din Lüneburg (Germania), dar nu ar fi putut avea loc fără participarea şi expertiza generoasă a multor organizaţii şi localnici, incluzând colaboratorii enumeraţi pe coperta interioară. Vă mulţumim tuturor!

Iar acum să ne întrebăm: Ce ar putea să rezerve viitorul pentru sudul Transilvaniei şi care ar putea fi rolul nostru în acesta?

készíthessék csapataikat. Az Egyesült Nemzetek Szervezete is forgatókönyveket használt, hogy tanulmányozza, miként változhat a Föld természeti környezete a jövőben.

Ez a kiadvány egy együttműködésen alapuló törekvés eredménye. A forgatókönyv-tervezés folyamatát a lüneburgi Leuphana Egyetem (Németország) kutatói vezették, de ez nem jöhetett volna létre számos helyi szervezet és egyén szakmai hozzájárulása nélkül, beleértve azokat, akiket felsoroltunk a belső borítón. Hálásan köszönjük mindenkinek a hozzájárulást!

Most pedig tegyük fel magunknak a kérdést: mit tartogathat a jövő Dél-Erdély számára és mi lehet a mi szerepünk mindebben?



Planificarea de scenarii pentru sudul Transilvaniei

Reprezentanţi ai 17 organizaţii regionale precum și câteva persoane cheie au participat la procesul de planificare a scenariilor. Aceste organizaţii și persoane au reprezentat diferite interese economice, de mediu și sociale – cei trei piloni principali ai dezvoltării durabile. Organizaţiile și persoanele cheie au enumerat schimbări ce au avut loc în trecut, au loc în prezent și ar putea să aibă loc în viitor. Ulterior, noi am analizat relaţiile dintre aceste modificări. De exemplu, profitabilitatea scăzută a agriculturii la scară mică este una dintre cauzele pentru care oamenii își vând terenurile. Noii proprietari cel mai probabil vor lucra terenurile achiziţionate într-un mod intensiv pentru a-și mări veniturile. Drept urmare, va începe declinul populaţiilor anumitor specii de păsări adaptate la agricultura la scară mică (adică: profitabilitate scăzută → vânzarea terenurilor → intensificarea agriculturii → declinul păsărilor). Astfel de lanţuri de tip cauză-efect pot fi extrem de complexe, deoarece o schimbare cauzează o serie întreagă de alte schimbări. Uneori, acestea din urmă pot întări modificarea iniţială (un fel de conexiune inversă, „efect de feedback"). De exemplu, un sat cu puţine oportunităţi de angajare este neatrăgător pentru tineri, care se mută pentru a-și întemeia o familie altundeva. Pe măsură ce satul își pierde din structura socială și forţa de muncă, devine din ce în ce mai puţin atrăgător pentru tineri, agravând și mai mult procesul de emigrare (lipsa oportunităţilor → emigrare

Forgatókönyv-tervezés Dél-Erdély jövőjéről

Tizenhét helyi szervezet és számos kulcsszerepet betöltő magánszemély vett részt a forgatókönyvek tervezésének folyamatában. Ezek a szervezetek és magánszemélyek különböző gazdasági, természetvédelmi és társadalmi érdekeket képviselnek, vagyis a fenntartható fejlődés három fontos tartópillérjét. A szervezetek és magánszemélyek olyan változásokat soroltak fel, amelyek a múltban már bekövetkeztek, jelenleg folyamatban vannak, és amelyek a jövőben újra előfordulhatnak. A felsorolt változások közötti összefüggéseket utólag elemeztük. Például, a kisléptékű gazdálkodás alacsony jövedelmezősége arra készteti a helyi lakosokat, hogy eladják a földjeiket. A felvásárlók legtöbb esetben intenzívebben munkálják meg a megszerzett területeket, hogy befektetéseikből gyors anyagi hasznokat húzzanak. Ennek következtében számos külterjes (extenzív) mezőgazdasághoz alkalmazkodott madárfaj esetében ezek a folyamatok a populációk jelentős csökkenését eredményezik (vagyis: alacsony jövedelmezőség → területek eladása → mezőgazdaság intenzívvé alakítása → madárfajok populációinak csökkenése). Az ehhez hasonló ok-okozati láncok nagyon összetettek lehetnek, hiszen egy változás sok esetben újabb változások egész sorozatát idézi elő. Néha a változások akár fel is erősíthetik a folyamatot beindító változást (egyfajta „visszacsatolás hatás"). Például, egy kevés munkahely lehetőséget kínáló falu nem vonzó a fiatalok számára, akik emiatt elköltöznek, és máshol alapítanak családot. A falu így veszít

→ reducerea structurii sociale → mai multă emigrare).

Analizând logica după care un fapt cauzează apariţia altuia, am dezvoltat un așa numit „model sistemic" al schimbărilor plauzibile (un conspect grafic al acestui model este prezentat în anexa de la finalul acestei broșuri). Anumite lanţuri de evenimente sunt ușor de prevăzut (de exemplu, dacă agricultura este neprofitabilă, mai puţini oameni vor fi interesaţi de acest domeniu). În schimb, alte modificări sunt foarte nesigure. Schimbările nesigure sunt deosebit de importante în cadrul procesului de planificare de scenarii. Din cauza acestor lucruri incerte nu știm ce ne rezervă viitorul, însă tocmai de aceea, trebuie să ne gândim cu precădere la aceste lucruri.

Am luat în calcul două categorii de incertitudini. *Prima categorie cuprinde incertitudinile externe pentru sudul Transilvaniei*. De exemplu, cum vor evolua politicile la nivelul Uniunii Europene și la nivel naţional? Vor favoriza dezvoltarea economică? Vor fi interesaţi turiștii din afara ţării să viziteze Transilvania? *A doua categorie se leagă de variabilele locale.* Au liderii locali viziuni bine conturate privind un viitor mai bun? Vor fi



társadalmi szerkezetéből és ezáltal még kevésbé lesz a fiatalok számára vonzó, tovább fokozva az elvándorlás folyamatát (lehetőségek hiánya → elvándorlás → legyengült társadalmi szerkezet → még több elvándorlás).

Elemezve ezeket az ok-okozati folyamatokat, kidolgoztunk egy úgynevezett „rendszermodellt" a lehetséges változásokról (ennek egy vázlatos összefoglalója a kiadvány végén található Melléklet-található). Bizonyos történéssorozatokat könnyű előre jelezni (például azt, hogy ha a gazdálkodás nem jövedelmező, akkor egyre kevesebben fognak iránta érdeklődni). Más változások azonban nagyon bizonytalanok. Ezek a bizonytalan változások különösen érdekesek a forgatókönyv tervezésben. Nem tudjuk, hogy mit tartogat a jövő, hiszen számos dolog bizonytalan, és éppen ezért pont ezeket kell leginkább figyelemmel követnünk.

Két nagy bizonytalansági típust vettünk figyelembe. *Az első a Dél-Erdélyt érintő külső tényezőkkel kapcsolatos*. Például, miként fognak változni a politikai programok az Európai Unió vagy a hazai kormányzás szintjén? Ezek a gazdasági növekedést fogják támogatni? Fognak a külfödi turisták Erdély iránt érdeklődni? *A második bizonytalansági típus a helyi tényezőkkel kapcsolatos*. Lesznek a helyi vezetőknek határozott elképzeléseik a jövőre nézve? Képesek lesznek megvalósítani ezeket az elképzeléseket? A lakosok együttműködnek? Vagy a közösségeket a bizalmatlanság és a korrupció fogja uralni?

Ennek a két nagy bizonytalansági típusnak egyik lehetséges megjelenítési módja a négy forgatókönyv formájában történő bemutatás, amint azt a 23. oldalon található ábra vázlatosan



ei capabili să transforme aceste viziuni în realitate? Localnicii colaborează între ei? Sau comunităţile sunt guvernate de neîncredere și corupţie?

O metodă de a vizualiza aceste două categorii de incertitudini este de a le prezenta sub forma a patru scenarii diferite, rezumate în formă grafică în partea de jos a pag. 23. Fiecare scenariu descrie ce se poate întâmpla în viitor în anumite condiţii externe (anume politici ce favorizeză dezvoltarea economică versus protecţia mediului) și interne (anume comunităţi locale puternice versus comunităţi destrămate).

Următoarele secţiuni ale acestei broșuri descriu patru scenarii diferite, care se numesc „Prosperitate prin creștere economică", „Pământul nostru – bunăstarea lor", „Echilibrul creează frumosul" și „Șansa pierdută". Dorim să reamintim că nici unul dintre aceste scenarii

összefoglalja. Minden egyes forgatókönyv azt mutatja be, hogy mi történhet a jövőben adott külső körülmények (a gazdasági növekedést előtérbe helyező politikai programok, a természetvédelmet támogató programokkal szemben) és belső körülmények (erős helyi közösségek szétesett helyi közösségekkel szemben) esetében.

A kiadvány további részei a négy forgatókönyvet mutatják be, melyeknek címei „Jólét növekedés által", „A mi földünk – az ő jólétük", „Az egyensúly meghozza a szépséget" és „Elszalasztott lehetőség". Megint csak hangsúlyoznánk, hogy a bemutatott helyzetek közül egyik sem jövendölés, pusztán csak olyan történetekről van szó, amelyek igyekszenek bemutatni, hogy mi mehet végbe bizonyos körülmények között. Mégis érdemes azon gondolkodni, hogy mi lehetne a kedvező jövő és az miként valósulhatna meg.



nu este o predicţie despre viitor ci o povestire despre ce s-ar putea întâmpla în anumite circumstanţe în viitor. Cu toate acestea, merită să ne gândim la ce ar putea însemna un viitor bun și cum s-ar putea realiza acesta. Pentru fiecare scenariu prezentăm o imagine pictată a peisajului din viitor, un rezumat descriptiv și o relatare personală a unui personaj fictiv care trăiește peste 30 de ani în viitor. Am inclus de asemenea citate ale unor localnici intervievaţi de noi în 2011, 2012 și 2013. Ele arată clar că unele aspecte prezentate în fiecare dintre cele patru scenarii sunt deja relevante astăzi. Pe măsură ce citiţi scenariile, încercaţi să vă întrebaţi ce aspecte vă plac și ce aspecte vă displac? Ce ar trebui să se întâmple ca să apară o anumită schimbare în bine sau să fie evitată o schimbare nedorită? Care ar putea fi rolul Dvs. în acest proces? Ce puteţi face Dvs. pentru ca Dvs. și regiunea Dvs. să aibă un viitor mai bun?

Minden forgatókönyvhöz egy festett illusztrációt is mellékelünk, egy leíró összefoglalót, illetve egy 30 év múlva élő képzeletbeli személy személyes beszámolóját. Beékeltünk olyan gondolatokat is, amelyeket az általunk 2011 és 2013 között megkérdezett helyi lakosok fogalmaztak meg (2011, 2012 és 2013). Ezek az idézetek azt mutatják, hogy a forgatókönyvek különböző vonatkozásai már manapág is időszerűek. A forgatókönyvek olvasása közben gondolkodjanak el azon, hogy milyen helyzeteket tartanak kedvezőknek és melyeket hátrányosnak. Mi szükséges ahhoz, hogy egy bizonyos jó változás végbemehessen, illetve, hogy egy rossz változásnak sikerüljön elejét venni? Mi lehet az önök szerepe mindebben? Mit tehetnének önök azért, hogy az önök és lakóvidékének jövője jobb legyen?



Un peisaj „de referinţă” din sudul Transilvaniei în 2013. Cum se va schimba acest peisaj? Fiecare scenariu prezentat în această broşură este asociat cu o imagine de acest tip, realizată pornind de la acest peisaj de referinţă.

Egy “alapkonfigurációs” táj Dél-Erdélyben 2013-ban. Miként fog ez a táj megváltozni? A kiadványban bemutatott forgatókönyvekhez különböző képek kapcsolódnak, azonban mindegyik ebből az alaphelyzetből indul ki.



Rezumatul grafic al celor patru scenarii distincte pentru sudul Transilvaniei în 2043.

A Dél-Erdélyt 2043-ban bemutató négy különböző forgatókönyv vázlatos összefoglalója.



Scenariul 1: Prosperitate prin creştere economică

Descrierea scenariului „Prosperitate prin creştere economică"

"În viitor o să fie bine, nivelul de trai o să crească." (bărbat, 27 de ani, în 2011)

Stimulentele financiare ale Uniunii Europene (UE) şi pieţele mondiale au creat un mediu economic favorabil. Cererea pentru produsele agricole şi forestiere realizate în mod convenţional este ridicată. Politicile naţionale favorizează o dezvoltare economică puternică, inclusiv în zonele rurale.

Bazându-se pe capitalul natural existent, întreprinzătorii locali (şi un mic număr de străini) se folosesc de acest cadru instituţional pentru a beneficia de oportunităţi de afaceri, iar parteneriatele între companii din vestul Europei şi România sunt frecvente. Atât terenurile agricole cât şi pădurile sunt exploatate în mod intensiv peste tot unde structura peisajului permite, incluzând utilizarea îngrăşămintelor şi irigarea terenurilor agricole. Drept urmare, frumuseţea peisajului are de suferit. În schimb rezultă mulţi bani din vânzarea anumitor produse, precum cerealele de combustibil şi de consum, respectiv din comercializarea masei lemnoase.

1. Forgatókönyv: Jólét növekedés által

„Jólét növekedés által" – a forgatókönyv leírása

"A jövő jó lesz, az életszínvonal emelkedni fog." (férfi, 27 éves, 2011-ben)

Az Európai Unió (EU) ösztönző politikái és a globális piacok egy kedvező gazdasági környezetet hoztak létre. Nagy az igény a hagyományosan előállított mezőgazdasági és erdészeti termékek iránt. A nemzetpolitikai programok nagyon kedvezőek a gazdasági fejlődés számára, beleértve a vidéki térségeket is.

A természeti tőkére alapozva, a helyi vállalkozók (és pár külföldi) az intézményrendszert kihasználva próbálnak üzleti lehetőségekhez jutni, a Nyugat-Európa és Románia közötti vállalati együttműködések gyakoriak. A mezőgazdasági területeket és az erdőket is intenzíven munkálják meg, amennyiben a táj szerkezete ezt lehetővé teszi, beleértve a trágyázást és a mesterséges öntözést is. A tájat mindez komolyan megviseli és megrontja szépségét, azonban jelentős bevétel folyik be az alapanyagok – tüzelőanyagok, gabonafélék és a fa – értékesítéséből.

"A falu modernizálódótt: az utat leaszfaltozták, sok házat felújítottak és a befektetések nőttek." (nő, 35 éves, 2011-ben)



"Satul s-a modernizat: drumul a fost asfaltat, multe case au fost renovate și investițiile au crescut." (femeie, 35 de ani, în 2011)

Deși veniturile majorității oamenilor sunt modeste în comparaţie cu cele ale conducătorilor noilor afaceri, dezvoltarea economică a îmbunătăţit situaţia materială generală din regiune. Sistemul educaţional a fost de asemenea îmbunătăţit și există numeroase oportunităţi de formare profesională.

Turismul se concentrează pe siturile de patrimoniu cultural și noile parcuri de distracţii. Nici peisajul natural și nici festivalurile tradiţionale nu au un rol semnificativ în sectorul turistic.

"Tractoarele o să lucreze pământul și nu vor mai fi terenuri abandonate." (femeie, 70 de ani, în 2011)

Annak ellenére, hogy az új vállalatokat irányító vezetőkéhez képest a lakosság jelentős részének szerény a jövedelme, a gazdasági növekedés összességében növelte a térség anyagi jólétét. Az oktatási rendszer is javult és számos szakképzési lehetőség van.

A turizmus a kulturális örökség részét képező helyszínekre épül és az egyre nagyobb számban megjelenő vidámparkokra. Sem a természeti adottságok, sem a hagyományőrző fesztiválok nem járulnak hozzá jelentősen a turisztikai ágazat fejlődéséhez.

"Traktorok fogják majd a földet dolgozni és nem lesz több felhagyott terület." (nő, 70 éves, 2011-ben)

A földhasználat egyre terjedő belterjesítése a biológiai sokféleség (biodiverzitás) általános csökkenéséhez vezetett, beleértve számos fenyegetett faj helyi

Intensificarea modului de utilizare a terenurilor a dus la pierderea biodiversităţii la scară largă, inclusiv la extincţia locală a unor specii de interes pentru conservarea naturii şi protecţia mediului. Apa din fântâni nu mai este sigură pentru consum, dar oamenii reacţionează cu indiferență la această situaţie deoarece, spre deosebire de trecut, casele lor sunt racordate la reţeaua de alimentare cu apă. Silvicultura intensivă a despădurit mai multe dealuri, lăsându-le fără arbori. Drept urmare, scurgerile de apă sunt mai puternice decât în trecut, cauzând eroziunea versanţilor şi inundaţii ocazionale.

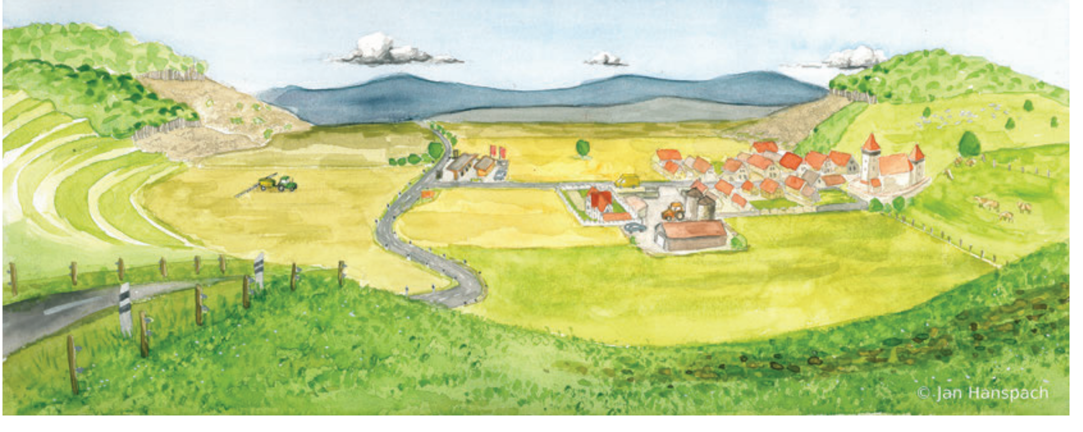
"În ultimii ani a început competiţia pentru tractoare." (femeie, 45 de ani, în 2012)

Conflictele în cadrul comunităţilor nu mai sunt aşa pronunţate ca la începutul mileniului, în special deoarece mai puţini oameni suferă de sărăcie. Deşi individualismul a devenit mai accentuat decât în trecut, simţul comunităţii s-a dezvoltat în mai multe sate ca urmare a condiţiilor materiale îmbunătăţite. Ni-

kihalását. A kutak vize emberi fogyasztásra nem alkalmas, de a helyi lakosok meglehetősen közönyösen viszonyulnak ehhez a tényhez, hiszen, a korábbi helyzettel ellentétben, a házak ivóvízrendszerhez vannak kapcsolva. Az intenzív erdőgazdálkodás több dombhátat teljesen megkopaszított. Ennek következményeként egyre gyakoribbak és erősebbek a vízmosások, domboldalak erózióját és időszakos árvizeket okozva.

"Az utóbbi évben elkezdődött a traktorokért való versengés." (nő, 45 éves, 2012-ben)

A közösségeken belül kevesebb a konfliktus, mint az évezred első éveiben, főként ezért, mert kevesebb a szegénységben élők száma. Habár az individualizmus erősödött, több faluban a közösségi szellem is sokat fejlődött az általánosan javult anyagi helyzetnek köszönhetően. A korrupció szintje csökkent, de a legsikeresebb mezőgazdasági és erdészeti vállalkozásokat gyanú övezi körül.



Prosperitate prin creştere economică: sudul Transilvaniei în 2043.

Jólét növekedés által: Dél-Erdély 2043-ban.

velul corupţiei a scăzut, dar rămân încă dubii cu privire la funcţionarea internă a afacerilor agricole și silvice de succes.

Rezumând, oamenii din regiune trăiesc mai bine decât la începutul mileniului, dar ameliorarea bunăstării generale nu s-a produs în mod egal pentru toată lumea, iar capitalul natural a plătit un preţ ridicat.

O relatare personală (fictivă) despre „Prosperitate prin creștere economică"

Nicolae (41), agricultor, vorbește despre cum vede lumea în 2043

Acum doisprezece ani nici nu eram agricultor. Căutam de lucru și am fost angajat de cineva din sat care a început primul afacerea cu pământul aici. Am învăţat de la el și acum am hectarele mele de rapiţă și porumb. Primesc un preţ bun pentru recoltele mele și deja am tot ce îmi trebuie: utilaje, tractoare, echipament... nu am nevoie de nimeni să mă ajute. Nu prea am prieteni pe aici, doar pe Nelu, un ţigan. Este o concurenţă puternică între noi fermierii, mai ales pentru pășuni, cele care sunt încă bune, că majoritatea au fost suprapășunate în trecut.

Pădurea? Nu știu. Nu prea a mai rămas pădure. Bine, sunt acei copaci tineri în locul unde facem grătarul la sfârșitul săptămânii. Mai demult a fost și o fabrică de prelucrat lemn, dar a fost închisă.

Soţia mea, Dora, lucrează în oraș. Cu mașina face cam 30 de minute dus din cauza traficului aglomerat. Același lucru se întâmplă și în sat când ne ducem fiica la școală. Se vorbește de lăţirea

Összefoglalva, a térség lakosságának helyzete javult a korábbi évtizedekhez képest, de az életkörülmények javulása nem következett be mindenki számára azonos mértékben, viszont a természeti tőke nagyon magas árat fizetett.

„Jólét növekedés által" – egy (képzeletbeli) személyes beszámoló

Miklós (41), gazdálkodó, arról beszél, hogy miként éli meg a világot 2043-ban

Nagyjából 12 évvel ezelőtt még nem is voltam gazdálkodó. Munka után jártam és a faluból alkalmazott valaki, aki a földdel kezdett vállalkozni. Tőle tanultam ki a mesterséget és most már saját repce- és kukoricaföldem van. Szép pénzt kapok a gabonáimért és már mindenem megvan amire szükségem lehet: gépek, traktorok, felszerelés… Nincs szükségem mások segítségére. Nincs sok barátom itt, csak Nelu, egy cigány. Komoly versengés van köztünk, gazdák között, főleg a legelők miatt, a jók miatt, hiszen sokat régen túllegeltettek.

Az erdő? Nem tudom. Nem sok erdő maradt. Hát, vannak azok a fiatal fák, ahol néha flekkenezünk hétvégén. Volt egy fafeldolgozó üzem is régebb, de bezárták.

A feleségem, Dóra, a városban dolgozik. Fél órát vezet befele a nagy forgalom miatt. Ugyancsak nagy a forgalom, amikor a lányunkat visszük iskolába. Tervezik, hogy majd szélesítik az utat. A fiam Medgyesre jár középiskolába.

drumului. Băiatul meu merge la liceu în Mediaș. I-aș cumpăra o mașină când împlinește 18 ani, dar el vrea să facă facultatea undeva în vestul Europei.

Agenţiile de turism ofereau mai demult pachete turistice la hotelurile din cetate și de lângă parcul de distracţii de pe Platoul Breite, așa oamenii mai vizitau și satul nostru. Acum vin din ce în ce mai puţini. Nu prea mai este nimic de văzut aici. Nici măcar acel pârâu mic care mi-a plăcut mie când am venit prima oară aici. Acum am piscina mea, două mașini de teren pe care le ţinem în hambarul vechi, și am cumpărat întregii familii un pachet de vacanţă la Barcelona.

Olandezii din sat o tot ţin cu turismul rural. Au luat o casă veche abandonată și au renovat-o ca pe vremea bunicilor. Au cumpărat 20 de hectare de teren pe deal și fac căpiţe de fân ca pe vremea bunicilor. Ei speră că păsările se vor

Vennék neki egy autót 18 éves születésnapjára, de ő nyugatra akar menni egyetemre.

Az utazási irodák régebb turisztikai csomagokat ajánlottak a vár és a Breite-n levő vidámpark közelében levő szállodáknak, így a turisták néha a mi falunkba is ellátogattak. Mostanában egyre kevesebben jönnek. Nincs itt sok látnivaló. Már a kis patak sincs, ami nagyon megtetszett mikor először ide jöttem. Most van saját medencém, két jó terepjáróm, amit a régi csűrben tartunk, a családommal meg Barcelonába megyünk nyaralni.

A hollandok nagyon ráálltak a vidéki turizmusra. Megvásároltak és felújították egy régi házat, olyat, mint amilyenek a nagyszüleim idejében voltak. Vettek hozzá vagy 20 hektár földet a dombon és szénakazlakat állítanak fel, hogy úgy nézzen ki minden, mint századokkal ezelőtt! Azt remélik, hogy





întoarce! De parcă am trăi într-un muzeu! Ne spun că este o criză de valori faptul că oamenii care s-au mutat mai demult aici pentru viaţa de la ţară pleacă acum dezamăgiţi. Cine să păstreze tradiţiile? Unii vorbesc cu nostalgie de „vremurile de demult”. Absurd! Acum zece ani erau foarte puţine locuri de muncă. Azi toată lumea are un salariu și își trimite copiii la școală.

Nu mai sunt oameni săraci ca în trecut, care își muncesc pământul doar ca să supravieţuiască. Terenurile sunt date în arendă și cei care le folosesc plătesc pentru utilităţi. Vacile sunt înregistrate și ţinute pentru producţie. Sunt câteva zvonuri cu privire la deșeurile produse la fabrica de prelucrare a cărnii. Animalele nu mai pot fi adăpate din fântânile vechi

visszajönnek majd a madarak, mintha egy múzeumban élnénk! Azt mondják, hogy érték-krízis az, hogy azok, akik a falusi élet miatt költöztek ide, most elmennek. Kikkel fogják őrizni a hagyományokat? Egyesek nosztalgiázva emlegetik az „elmúlt időket”. Képtelenség! Tíz éve csak időszakos munkák voltak. Most mindenkinek van fizetése és iskolába küldi a gyerekeit.

Nincs több szegény ember, mint régen, amikor a kertjük végét dolgozták meg, csak hogy megéljenek. A földet kiadják bérlőknek, akik fizetnek a közművekért. A teheneket regisztrálták, és termelés miatt tartják őket. Rebesgettek valamit a húsfeldolgozó üzem szennyezéséről. Az állatok nem ihatnak a régi kutakból, mert az emberek félnek, hogy valami

deoarece oamenilor le e frică de ce ar putea păţi. Totuși trebuie să stropim cu pesticide ca să avem o recoltă bună. Asta e! Un nebun din satul vecin a început să facă agricultură eclogică, dar sunt sigur că nu va rezista mai mult de două luni.

Ne merge bine aici de când ne-am mutat acum șapte ani. Gunoiul este colectat săptămânal. Avem policlinică, grădiniță, școală și o casă de bătrâni, apă curentă și canalizare, lucruri la care oamenii doar visau acum cincisprezece ani. Și mama mea locuiește în casa de bătrâni. Singurul lucru de care ne temem este grindina. Cât despre inundaţii, știu că au terminat de îndiguit râul. Chiar și așa, solul nu înghite apa foarte bine și este nevoie de un sistem de drenaj mai performant.

Aţi întrebat cum este viaţa noastră? Bună. Avem ce ne trebuie.

bajuk eshet. Trágyáznunk kell a földet, meg rovarírtókat is használunk, hogy jó legyen a termés. Ez van! Egy lökött fickó a szomszédos faluból elkezdett biogazdálkodni, de biztos vagyok benne, hogy nem bírja két hónapnál tovább.

Jobban élünk, mint mikor hét éve ideköltöztünk. A szemetethetente begyűjtik. Van egy orvosi rendelőnk, óvodánk, egy iskolánk meg egy öregotthonunk, vezetékes vizünk és csatornarendszerünk, minderről tizenöt éve csak álmodtak az emberek. Az anyám is az öregotthonban van. Csak a nagy viharoktól, jégesőtől félünk. Az áradások nem okoznak gondot, már befejezték a folyó szabályozását. A föld még mindig nem szívja be teljesen jól a vizet, és egy jobb lecsapoló rendszerre is szükség volna.

Azt kérdi, milyen az élet? Jó. Megvan mindenünk, amire szükségünk van.




New Holland
CX8090

Scenariul 2: Pământul nostru – bunăstarea lor

Descrierea scenariului „Pământul nostru – bunăstarea lor"

Mediul de afaceri din Europa este foarte favorabil: există o cerere mare pentru produse agricole și silvice, la fel și pentru turism. Cu toate acestea, condiţiile locale din sudul Transilvaniei sunt într-un puternic contrast faţă de situaţia la nivel european. Timp de decenii, sudul Transilvaniei a fost prins în capcana produsă de destrămarea comunităţilor, infrastructura slabă și corupţie.

"Sunt multe tensiuni în comunitate." (femeie, 26 de ani, în 2011)

Din cauza capitalului social scăzut și a sărăciei, locuitorii din sudul Transilvaniei sunt incapabili să valorifice oportunităţile oferite de pieţele mondiale. Atât guvernul cât și conducerea locală eșuează în a susţine dezvoltarea infrastructurii care să îi ajute pe micii agricultori. În tot acest timp, capitalul natural al zonei nu rămâne complet neobservat: români din afara Transilvaniei precum și străini se mută într-un număr din ce în ce mai mare în această zonă pentru a întemeia mari afaceri axate pe silvicultură și agricultură. Acolo unde reglementările stau în calea dezvoltării economice, corupţia găsește de obicei portiţe prin care se pot ocoli aceste obstacole – drept rezultat, exploatările forestiere sunt caracterizate prin defrișări la scară largă, iar fermele de tip industrial controlate de companii străine ocupă cea mai mare parte a

2. Forgatókönyv: A mi földünk – az ő jólétük

„A mi földünk – az ő jólétük" – a forgatókönyv leírása

A vállalkozói környezet nagyon kedvező Európában: nagy az igény a mezőgazdasági és az erdészeti termékek iránt, ahogyan a turizmus terén is nagy az érdeklődés. Ennek ellenére Dél-Erdélyben a helyi körülmények nagy ellentétben vannak a szélesebb léptékű helyzethez képest. Dél-Erdély helyzetét évtizedeken át a közösségek szétesése, a rossz infrastruktúra és a korrupció határozta meg.

"Számos feszültség van a közösségben." (nő, 26 éves, 2011-ben)

Az alacsony társadalmi tőke és a szegénység miatt a Dél-Erdélyben élők képtelenek kihasználni a globális piaci helyzetek által kínált lehetőségeket. Az országos és a helyi közigazgatás egyaránt képtelen támogatni a helyi gazdaságot és az infrastruktúrát, ami segítené a kisgazdákat. Ennek ellenére a térség természeti adottságai nem maradtak teljesen észrevétlenül: az Erdélyen kívülről érkező romániaiak és a külföldiek egyaránt szép számban telepednek át ide, hogy mezőgazdaságon és erdészeti kitermelésen alapuló vállalkozásokba kezdjenek. Ahol a szabályok a fejlődés útjába állnak, a korrupció megtalálja a kerülőutat, ennek következményeként az erdészeti kitermelést a nagyléptékű intenzív tarvágások jellemzik, míg a szélesebb völgyek nagy részét külföldi érdekelt-

văilor largi (fenomen denumit „acapararea pământurilor” de unii localnici).

“Multe suprafeţe agricole sunt vândute străinilor deorece ei văd potenţialul pământului nostru.” (bărbat, 54 de ani, în 2012)

“Acum au venit cu mașinile lor și au distrus ideea unui sat în care oamenii se cunosc, vorbesc și muncesc împreună.” (femeie, 35 de ani, în 2012)

În unele sate mai izolate, utilizarea terenurilor nu a fost intensificată. În astfel de zone, agricultura de subzistenţă continuă să existe și câţiva localnici au găsit nișe economice viabile pentru a realiza produse tradiţionale locale precum brânza de capră și anumite produse apicole. În alte zone, majoritatea terenurilor au fost abandonate. Aici, pădurile secundare se extind treptat.

Turismul a dispărut în mare parte sau este controlat de străini. Majoritatea siturilor de patrimoniu cultural sunt în stare proastă, iar patrimoniul natural se deteriorează rapid. Oricine își permite să plece din zonă – chiar și pentru munci sezoniere prost plătite în alte ţări – nu ezită să facă acest pas. Majoritatea celor rămași sunt bătrânii sau cei foarte săraci, inclusiv mulţi romi. Spiritul comunităţii este în declin și se pierd multe valori culturale și tradiţii.

“Văd aceste peisaje cu inima mea. Mulţi oameni nu le mai pot vedea în felul acesta. De aceea le distrug.” (femeie, 80 de ani, în 2013)

ségű, ipari léptékű mezőgazdasági létesítmények foglalják el (egyes helybéliek ezeket „területfoglalásnak” nevezik).

“Sok mezőgazdasági területet adnak el az idegeneknek, mert ők látják a földjeink potenciálját.” (férfi, 54 éves, 2012-ben)

“Most jöttek a gépeikkel és tönkretették azt a faluképet, ahol az emberek beszélgetnek és együtt dolgoznak.” (nő, 35 éves, 2012)

Egyes távoli falvakban a földhasználat nem lett intenzívebb. Bizonyos helyeken az önellátó gazdálkodás még mindig jelen van, és pár helybéli megtalálta azokat az reális gazdasági lehetőségeket, melyek segítségével helyi csemegéket termelhet, mint a kecskesajt és különféle mézkészítmények. Máshol azonban a területek nagy részén felhagytak a korábbi földmegmunkálással. Ezeken a földeken egyre nagyobb területeket foglalnak el a másodlagos erdők.

A turizmus javarészt eltűnt, vagy külföldi kézben van. A kulturális örökség nagy része rossz állapotban van és a természeti örökség is rohamosan hanyatlik. Bárki, aki megteheti, gondolkodás nélkül elköltözik innen, még akár rosszul fizetett külföldi időszakos munka erejéig is. Az itt maradó lakosok nagy hányada idős, vagy nagyon szegény, beleértve a roma közösséget is. A közösségi szellem egyre hanyatlik, és számos hagyományos kulturális érték vész el.



"A szívemmel látom ezeket a tájakat. Sok ember már képtelen erre. Ezért is teszik tönkre a földeket." (nő, 80 éves, 2013-ban)

Deși ecosistemele au fost cândva bogate, biodiversitatea este în scădere, multe specii fiind în declin în ultimele decenii. Doar în satele cele mai îndepărtate se mai pot regăsi speciile pentru care Transilvania a fost cândva faimoasă între biologi și cercetători. Odată cu deteriorarea integrităţii ecosistemelor, multe dintre serviciile oferite de natură au intrat de asemenea în declin – de exemplu, apa din fântâni nu mai este potabilă, multe dintre dealurile abrupte defrișate sunt afectate de eroziune, iar scurgerile intense de apă după furtunile puternice produc inundaţii ocazionale.

În general, localnicii au suferit de pe urma schimbărilor, iar caracterul tradiţional al peisajelor de aici s-a pierdut. Numai câţiva indivizi, majoritatea din afara zonei, au beneficiat de pe urma politicilor de dezvoltare.

Bár valaha az itteni természet nagyon gazdag volt, az utóbbi évtizedekben számos faj hanyatlásnak indult. Manapság már csak a nagyon elszigetelt falvakban találhatók meg azok a fajok, amelyek miatt Erdély hajdanán nagy népszerűségnek örvendett a természettudósok körében. Az ökológiai rendszerek teljességének károsodásával számos ökológiai szolgáltatás minősége is csökkent: a kutak vize nem alkalmas többé fogyasztásra, a meredekebb domboldalakon, ahol az erdőket kivágták, több helyen is megindult a talajerózió, és az erős esőzések utáni vízfolyások esetenként áradásokat okoznak.

Összességében, a helyi lakosok jelentős kárt szenvedtek és a hagyományos táji jelleg elveszett. Csak páran – javarészt a területen kívülről származóak – részesültek a fejlődésből.



Pământul nostru – bunăstarea lor: sudul Transilvaniei în 2043.

A mi földünk – az ő jólétük: Dél-Erdély 2043-ban.

O relatare personală (fictivă) despre „Pământul nostru – bunăstarea lor"

Maria (55), despre viața ei în 2043

Într-o zi au sosit jeepuri mari pe pământul nostru, însoțite de oameni de la primărie. Cumva ne așteptam să vină, deoarece știam că au fost deja prin satele vecine. Eram chiar nerăbdători. Am auzit că dau bani pe pământ. Știți, un verișor al soțului meu decedat – Dumnezeu să-l odihnească – a făcut o afacere bună. Eram bucuroși că cineva se interesează de satul nostru. Nu aveam



bani să construim grajduri, nu aveam irigație, utilaje, și doar puțină mână de lucru. Nimeni nu cumpăra lapte de la noi. Entuziasmul de a vinde terenurile noastre „neprofitabile" a prins pe toată lumea. Trebuia să știu că nu este un semn bun.

Ne-au luat pământul spunând că totul va rămâne neschimbat și că vom primi bani după pământul nostru. Dar de atunci nici nu vor să ne vadă. Pământurile nu mai sunt ale noastre. Zilele trecute m-am dus la marginea pădurii să culeg niște ierburi pentru genunchi. M-au văzut și mi-au spus că nu am ce căuta acolo. Au împrejmuit pământurile noastre cu garduri. Chiar

„A mi földünk – az ő jólétük" – egy (képzeletbeli) személyes beszámoló

Mária (55) beszél életéről, 2043-ban

Egy napon nagy terepjárók jelentek meg a faluban, a városházáról is jöttek emberek. Számítottunk az érkezésükre, hiszen a szomszédos falvakban is jártak már. Ráadásul reménykedve vártuk őket. Azt hallottuk, hogy fizetnek a földekért. Tudja, a férjem – Isten nyugtassa szegényt – egy unokatestvére jó üzletet csinált. Örültünk annak, hogy végre valakit érdekel a mi falunk. Nem volt pénzünk arra, hogy istállókat építsünk, nem voltak öntözőrendszereink, se gépeink, a munkaerő is kevés volt. Senki sem vásárolta fel a tejet. Mindenkit magával ragadott a lelkesedés, hogy eladja „nem jövedelmező" földjét. Tudhattam volna, hogy ez nem jó jel.

Elvették a földünket, miközben azt mondták, hogy minden ugyanúgy marad, ahogy volt, és mi pénzt kapunk a földekből. De azóta nem akarnak minket még látni se. A földek többé már nem a mieink. A napokban felmentem az erdőszélre, hogy valami növényeket gyűjtsek a fájós térdemre. Megláttak, és azt mondták, hogy semmi keresnivalóm ott. Kerítésekkel határolták el a földjeinket. Még a hidroforok is, amiket az emberek a házaikba szereltettek, furcsán viselkednek mostanság. A gyerekeim házat akartak építeni a kert végébe, de meggondolták magukat. „Idegenek vagyunk a saját nagyapánk földjén" kiáltozták nekem. Inkább albérletet fizetnek a városban.

Rég azt hittük, hogy semmink sincsen. De volt saját földünk, meg belső békénk. Fiatal koromban nem tudtam értékelni azt a nyugalmat és erőt, amit a saját föld nyújt. Most meg szégyellem

și hidrofoarele din casele oamenilor se comportă ciudat în zilele astea. Copiii mei au vrut să construiască o casă în fundul grădinii, dar s-au răzgândit. „Suntem străini pe pământul bunicului nostru!", așa au urlat la mine. Mai bine au rămas cu chirie la oraș.

Inainte credeam ca nu aveam nimic. Dar am avut un loc al nostru și liniște sufletească. În tinereţe nu am apreciat calmul și puterea dată de pământul avut în proprietate. Acum însă îmi este rușine că nu cunosc poveștile acestor locuri. Lucrurile aveau un sens mai demult. În fiecare dimineaţă mă uitam în jur și simţeam liniște și îmi spuneam că satul meu este frumos. Acum aceleași dealuri îmi par urâte. Nu credeţi? Nu mai recunosc peisajul, era plin de viaţă inainte.

Am renunţa, însă ni s-a spus că am semnat contractul pe 50 de ani și dacă suntem nemulţumiţi, putem să ne mutăm. Câtiva oameni din sat au spus zilele trecute că sunt zvonuri că vor să mute cimitirul. Nu vrem să ni se dezgroape morţii! Ce putem face?

Aţi văzut cum lucrează? Mi se rupe sufletul când văd cum tratează sărmanele animale. Oricum, mare parte a ceea ce produc merge în afara satului, în cel mai apropiat oraș, iar de acolo nu știm unde. Există tot felul de zvonuri care nu mă interesează.

E adevărat că au angajat câţiva oameni din sat și le plătesc un salariu, însă noi nu mai vrem banii lor. Nu vrem să ne fie teamă să mergem în pădurile noastre după fructe și ciuperci, și vrem ca ciobanii să fie lăsaţi să meargă cu turmele unde au nevoie. Ne vrem pământul înapoi.



magam, hogy nem tudom ezeknek a legelőknek és kaszálóknak a történetét. Bizonyos dolgoknak valaha jelentősége volt számunkra. Minden reggel, amikor szétnéztem, nyugalmat éreztem és úgy gondoltam, hogy a falum gyönyörű szép. Most ugyanazok a dombok csúnyának tűnnek. Nem gondolja? Nem ismerek erre a tájra, rég több élet volt benne.

Visszalépnénk, de azt mondják, hogy 50 évre szerződtünk, és ha valami nem tetszik, elköltözhetünk. Nem rég páran a faluból azt rebesgették, hogy talán elköltöztetik a temetőt. Nem akarjuk, hogy az őseink csontjait kiássák! Mit tehetünk?

Látta, ahogy dolgoznak? Megszakad a szívem, ha látom, hogy hogyan bánnak azokkal a szerencsétlen állatokkal. Amúgy, amit termelnek, annak nagy részét a falun kívülre viszik, a legközelebbi városba, onnan meg ki tudja merre. Mindenfélét rebesgetnek, de engem nem érdekelnek ezek a szóbeszédek.

Az igaz, hogy pár helybélit is alkalmaztak, fizetést is adnak nekik. De már nem akarjuk a pénzüket. Nem akarjuk, hogy féljünk, amikor az erdőbe megyünk gyümölcsökért meg gombákért, és azt akarjuk, hogy a pásztoraink arra mehessenek át a csordákkal, amerre akarnak. Vissza akarjuk kapni a földjeinket.



Scenariul 3: Echilibrul creează frumosul

Descrierea scenariului „Echilibrul creează frumosul”

Cererea pentru măsuri favorabile mediului era deja mare în vestul Europei în 2020, când Franţa a evitat la limită un accident nuclear major. Acest eveniment a condus la schimbări politice majore în toată Uniunea Europeană (UE). Justiţia socială și sustenabilitatea ecologică au fost adoptate ca principii directoare care stau la baza tuturor reglementărilor UE. Spre deosebire de cea anterioară, cea mai recentă reformă a Politicii Agricole Comune a adus modificări fundamentale, fiind considerată la nivel mondial una dintre pietrele de temelie către o dezvoltare durabilă. Subvenţiile se axează cu precădere pe agricultura ecologică, și sunt disponibile numai asociaţiilor de agricultori care pot demonstra o viziune holistică, coerentă la nivelul întregului peisaj, pentru utilizarea sustenabilă a resurselor naturale.

“Oamenii au iniţiative și lucrează împreună.” (bărbat, 27 de ani, în 2011)

Sistemul educaţional din România s-a îmbunătăţit în mod substanţial în cursul ultimelor decenii, asigurând multor localnici din sudul Transilvaniei posibilitatea de a accesa ușor noile subvenţii ale UE pentru agricultura durabilă. Fermele continuă să fie de dimensiuni relativ mici, dar aproape toţi fermierii fac parte din asociaţii agricole și prac-

3. Forgatókönyv: Az egyensúly meghozza a szépséget

„Az egyensúly meghozza a szépséget” – a forgatókönyv leírása“

A természetbarát módszerek iránti érdeklődés már 2020-ban is magas volt Nyugat-Európában, amikor Franciaországnak épp, hogy sikerült kikerülnie egy nagy nukleáris balesetet. Ez gyors politikai változásokat eredményezett az egész Európai Unión (EU) belül. A társadalmi igazságosság és az ökológiai fenntarthatóság vált az összes EU-szabályzat vezérelvévé. A legújabb Közös Agrárpolitika reformja, ellentétben az azt megelőzővel, alapvető változásokhoz vezetett, és világszerte a fenntartható fejlődés egyik mérföldkövének tartják. A támogatások most leginkább az organikus mezőgazdaságra összpontosulnak, és ezeket csak azok a gazdálkodói szövetségek kaphatják meg, amelyek egy holisztikus, tájléptékű elképzelést tudnak felmutatni a fenntartható erőforrás-felhasználás érdekében.

“Az embereknek vannak kezdeményezéseik és együtt dolgoznak.” (férfi, 27 éves, 2011-ben)

Románia oktatási rendszere jelentősen javult az elmúlt évtizedek során, ezáltal számos dél-erdélyi lakos könnyen hozzáférhetett a fenntartható gazdaságok számára felkínált új EU-támogatásokhoz. A mezőgazdasági területek továbbra is javarészt kisméretűek, de majdnem minden gazdálkodó szakmai



tică agricultura ecologică modernă, cultivând un număr mare de plante agricole.

szövetséghez tartozik és modern organikus gazdálkodást folytat, számos gabonafélét termesztve.

"Eu cred într-o shimbare rapidă și profundă către agricultura ecologică." (bărbat, 42 de ani, în 2012)

"Én egy gyors és gyökeres változásban hiszek az organikus mezőgazdaság irányába." (férfi, 42 éves, 2012-ben)

Sectorul silvic s-a schimbat de asemenea. Cererea pentru produse din lemn este ridicată, dar majoritatea silviculturii din România se bazează pe recoltarea durabilă, de intensitate scăzută. Pe deasupra, rata regenerării pădurilor a crescut în mod semnificativ. Cu toate că au rămas puţine zone fără exploatări silvice, fondul forestier al ţării este gestionat conform celor mai bune cunoștințe ştiinţifice disponibile.

Biodiversitatea terenurilor agricole și a pădurilor s-a redus în prima fază, după

Az erdészeti ágazat is megváltozott. A faipari termékek iránti igény magas, de Románia erdészeti ágazatának nagy része fenntartható, alacsony intenzitású kitermelésen alapszik. Mindemellett az erdők regenerálódása is jelentősen felgyorsult. Bár alig pár erdős terület maradt meg érintetlenül, Románia erdőalapját naprakész tudományos adatok alapján kezelik.

A mezőgazdasági területek és az erdők biológiai sokfélesége (biodiverzitása) kezdetben valamelyest csökkent,

ce modul de utilizare a terenurilor a fost îmbunătăţit şi adaptat practicilor ecologice moderne, dar pierderile au fost relativ minore. Apa fântânilor este la fel de curată ca şi acum câteva decenii şi continuă să fie preferată în multe sate ca cea mai ieftină sursă de apă potabilă.

"Dacă turiştii vor continua să vină, viitorul poate fi mai bun." (bărbat, 25 de ani, în 2011)

O industrie activă de turism rural s-a dezvoltat în satele cele mai pitoreşti. Casele de oaspeţi se află în număr ridicat, la fel şi cafenelele şi festivalurile tradiţionale. Localnicii sunt mândrii de faptul că patrimoniul natural şi cultural al zonei lor atrage turişti din toată Europa.

amikor a földhasználatot a modern organikus módszerek váltották fel, de a veszteség viszonylag minimális volt. A kutak vize ugyanolyan tiszta, mint évtizedekkel ezelőtt, és továbbra is számos faluban kedvelik, mint a legolcsóbb ivóvízforrást.

"Ha a turisták továbbra is jönni fognak, a jövőnk talán jobb lesz." (férfi, 25 éves, 2011-ben)

Egy élénk vidéki turizmus fejlődött ki a legfestőibb falvakban. A vendégházak egymást érik, ugyanúgy a kávézók és gyakran rendeznek hagyományőrző fesztiválokat. A helybéliek büszkék arra, hogy a hazai tájak kulturális és természeti öröksége egész Európából vonz ide látogatókat.



“Nu e vorba numai de bunuri materiale. Daca vrei să ai o viaţă bună, trebuie să fii împăcat şi social, şi mental.” (bărbat, 60 de ani, în 2012)

“Nem csak az anyagi javakról van szó. Ha jobb életet akarsz, társadalmilag és szellemileg is elégedett kell legyél” (férfi, 60 éves, 2012-ben)

Puţini oameni sunt bogaţi în termeni financiari, însă aproape nimeni nu suferă de sărăcie. Oamenii au reuşit să facă faţă bine recentei secete și sunt în mare parte feriţi de fluctuaţiile preţurilor produselor agricole care au cauzat mari probleme multor fermieri din vestul Europei. Diversiunile etnice aproape că au dispărut, în parte datorită numărului mare de vizitatori străini, dar și datorită deschiderii din ce în ce mai mari faţă de alte culturi. Sectorul de servicii se dezvoltă puternic pe lângă cele mai importante sectoare producătoare de venit, anume agricultura, silvicultura și turismul. Deși mulţi tineri părăsesc zona pentru o vreme, mulţi se și întorc deoarece sunt atrași de stilul de viaţă și frumuseţea regiunii natale.

Csak kevesen gazdagok a szó anyagi értelmében, viszont alig páran szenvednek a szegénység miatt. Az emberek sikeresen megbirkóztak a legutóbbi szárazsággal, és alapjában véve nem érzékelik a mezőgazdasági termékek felvásárlási árának ingadozását, ami nemrégiben sok gazdálkodót viselt meg Nyugat-Európában. Az etnikai megosztottság majdnem teljesen eltűnt, ebben a külföldiek gyakori idelátogatása és a más kultúrák iránti egyre növekedő nyitottság egyaránt nagy szerepet játszott. A legfontosabb jövedelmező gazdasági ágazatok – mezőgazdaság, erdészet és turizmus – mellett egy egészséges szolgáltatási iparág is fejlődésnek indult. Bár sok helybéli fiatal hagyja el egy időre a térséget, sokan vissza is jönnek, hiszen hazavonzza őket a szülőföld életmódja és látványos szépsége.



Echilibrul creează frumosul: sudul Transilvaniei în 2043.

Az egyensúly meghozza a szépséget: Dél-Erdély 2043-ban.

O relatare personală (fictivă) despre „Echilibrul creează frumosul"

Ana (34) din Sibiu, căsătorită cu Pierre – cercetător belgian – ne povestește despre viața ei în 2043.

Înainte să îl cunosc pe Pierre nici nu mi-am dat seama de ce aveam în faţa ochilor. La un moment dat în cariera lui, Pierre a decis că cercetarea sa nu valorează nimic dacă nu trăiește în mod sustenabil. Ne-am mutat aici în 2014, avem gospodăria noastră, șase vaci, niște pământ și vie. Suntem bucuroși că am făcut acest pas. Localnicii îl iubesc pe Pierre, iar noi îi ajutăm să citească mai ușor legile, să le înţeleagă mai bine și în alte treburi similare.

Ne bucurăm că s-a investit în această zonă pentru a-i menţine frumuseţea. Oamenii pot vedea acum valoarea naturii și a tradiţiior. Câţiva erau conștienţi de aceste valori și înainte, însă nu prea puteau să facă nimic. Chiar dacă localnicii au avut un respect aparte pentru natură secole de-a rândul, au avut nevoie de un imbold, de modificarea politicilor, precum ultima reformă a Politicii Agricole Comune. Doar puţini s-au reîntors pentru a recupera pământurile familiei, au venit în schimb mulţi întreprinzători în domeniul agriculturii ecologice. Studenţi, străini, turiști vin acum să înveţe, să își schimbe stilul de viaţă, sau din simplă curiozitate. Chiar acum avem în gazdă un tânăr student din Australia care a dorit să beneficieze de experienţă practică în agricultura organică. Au mai venit persoane în sat care au încercat să predea și să promoveze permacultura. Nu cu foarte mult succes, totuși au stat vreme îndelungată. Sunt vizitatori care sunt de părere că singura cale de viitor este producţia și

„Az egyensúly meghozza a szépséget" – egy (képzeletbeli) személyes beszámoló

Anna (34), Nagyszeben, Pierre – belga kutató – felesége mesél életéről, 2043-ban.

Mielőtt Pierre-t megismertem, alig fogtam fel, hogy mi volt a szemem előtt. Pályafutásának egy adott szakaszában Pierre rájött arra, hogy kutatási munkája semmit sem ér, hacsak nem kezd el fenntarthatóan élni. 2014-ben költöztünk ide, megvan a saját gazdaságunk, hat tehenünk, termőföldünk és szőlőnk. Boldogok vagyunk, hogy megtettük ezt a lépést. A helybéliek szeretik Pierre-t, mi meg segítjük őket abban, hogy könnyebben olvassák és megértsék a szabályzatokat, előírásokat és egyéb hasonló dolgokban.

Örülünk annak, hogy tőkét fektettek ebbe a vidékbe, hogy az ilyen szépnek maradjon meg. Az emberek most már tudatositották a természet és a hagyományok értékét. Persze voltak, akik mindezzel már korábban tisztában voltak, de nem tehettek nagyon sokat ennek érdekében. Annak ellenére, hogy a helybélieknek évszázadokon át érzékük volt a természethez, mégis egy löketre volt szükségük, a politikai szemléletmód váltására, mint például a legutóbbi Közös Agrárpolitika reformja. Alig páran jöttek vissza, hogy a családi földjeiket visszaszerezzék, inkább organikus mezőgazdaságban érdekelt vállalkozók érkeztek. Diákok, külföldiek, turisták jönnek ide tanulni, életmódjukon változtatni, vagy pusztán kíváncsiságból. Most éppen egy fiatal ausztráliai diákot látunk vendégül, aki gyakorlati tapasztalatot szeretne nyerni az organikus gazdálkodásról. Volt egy másik fiatalember is, aki a permakultúrát (ökológiai kertgazdálkodás)

consumul de subzistenţă. Noi nu suntem așa de radicali, dar, cu toate acestea, îi găzduim cu bucurie.

Facem parte dintr-o asociaţie de agricultori alcătuită din fermierii din două sate. Comunitatea noastră folosește pământul în comun. Conflictele pentru pășuni au scăzut dar încă mai avem de învăţat. Acesta este cel mai mare câștig pentru oameni. Suntem iarăși o comunitate. Gândindu-mă la neîncrederea și lipsa de implicare de pe vremea sosirii noastre aici, nu îmi vine să cred cât de multe lucruri am realizat. Eram îngrijoraţi din cauza romilor. Acum însă copiii romi merg la școală și învaţă meșteșuguri tradiţionale. Suntem recunoscători pentru diversitatea de păsări și insecte, și în special pentru existenţa pădurii. Pădurea a fost salvată de tăiere acum două decenii de către un grup de oameni foarte hotărâţi, iar acum ne protejează de inundaţii, și ne oferă aer curat și ploaie.

Evident, nu este totul perfect. Încă avem probleme cu sistemul sanitar. Ne-am dori să avem mai multe vaci, dar suntem practic invadaţi de oi, și se pare că ne-am obișnuit așa. Oamenii au pierdut obiceiul de a se îngriji de vacile lor de două ori pe zi, dar încet-încet încep să reînveţe aceste lucruri. Localnicii pot să



próbálta tanítani és népszerűsíteni. Nem járt nagy sikerrel, de ennek ellenére elidőzött itt valameddig. A látogatók közül többen azt hiszik, hogy a jó utat csakis az önfenntartó termelés és fogyasztás jelentheti. Mi nem vagyunk ennyire radikális elméletek hívei, de ennek ellenére szívesen látjuk őket.

Egy két falu gazdáiból álló termelői egyesületnek vagyunk a tagjai. A közösségünkhöz tartozók együttesen használják a földet. A legelőkért való konfliktusok csökkentek és még mindig van hová fejlődni. Ez jelenti a legnagyobb nyereséget az emberek számára. Újból egy közösséget alkotunk. Visszagondolva arra, hogy mekkora volt a bizalmatlanság és milyen alacsony volt a személyes részvételi arány akkor, amikor ideköltöztünk, alig hiszem el, hogy mennyi mindent vittünk véghez. Aggódtunk a népes cigányság miatt. Most a cigánygyerekek is iskolába járnak és tanulják a hagyományos kézművességet. Hálásak vagyunk a madarak és a rovarok ekkora gazdagságáért, és főleg az erdőért, amit a kivágástól mentett meg ezelőtt két évtizeddel pár eltökélt ember. Most pedig védelmet nyújt az árviz ellen és tiszta levegőt és esőt ad nekünk.

Természetesen nem minden tökéletes. Még mindig vannak gondjaink az egészségüggyel. Több tehenet szeretnénk, de ennek ellenére egyre több a juh, jóformán elárasztanak, de valahogy megvagyunk így is. Az emberek valahogy elszoktak attól, hogy napjában kétszer foglalkozzanak a tehenükkel, de ez lassan kezd helyreállni. A helyiek könnyen el tudják adni a termékeiket, de csak kevés pénzért. Félretéve a pénz kérdését, számunkra fontos az, hogy a gyerekeink egészségesek, mi szabadnak érezzük magunkat, és úgy élhetünk, ahogy szeretnénk!



își vândă ușor produsele, dar nu pe mulți bani. Lăsând banii de-o parte, pentru noi este important să ne vedem copiii sănătoși, să ne simțim liberi și să trăim după placul nostru!

Sunt oameni care se plâng că dacă ar putea folosi îngrășăminte ar avea o recoltă mai bună. Unii chiar au părăsit satul pentru a întemeia ferme ne-ecologice în alte locuri, gândindu-se „de ce să rămân în urmă când există mijloacele agricole moderne?” Nu înțeleg că este vorba de viitorul copiilor noștri. Alţii se plâng de controalele foarte stricte ale produselor. Se testează dacă nu cumva sunt substanţe chimice în lapte, pesticide în legume și așa mai departe. Recent câţiva investitori au vorbit cu primarul despre proiecte de energie verde, vor să monteze panouri solare. Nu sunt convinsă că este o idee bună, dar vom vedea. Mai întâi, este important să discutăm acest lucru în cadrul întregii comunităţi.

Egyesek azért panaszkodnak, hogy ha trágyázhatnák a földjeiket, akkor jobban nőne a gabonájuk. Vannak, akik elmentek a faluból, hogy nem-organikus gazdaságot hozzanak létre másvalahol, azzal érvelve, hogy „a mai modern mezőgazdaság lehetőségei mellett minek maradjak le?”. Nem értik, hogy a gyermekeink jövőjéről van szó. Mások meg a mindenre kiterjedő szigorú szabályzatok miatt keseregnek, amikor ellenőrzik, hogy biztosan nincs vegyszer a tejben, rovarirtó a zöldségekben és így tovább. Nemrég befektetők keresték meg a polgármestert zöld energia projektek miatt, napelemeket akarnak kihelyezni. Nem vagyok meggyőződve ennek az értelméről, de majd meglátjuk. Fontos, hogy először közösségként vitassuk meg a kérdést.



Scenariul 4: Şansa pierdută

Descrierea scenariului "Şansa pierdută"

Ultima reformă a Politicii Agricole Comune asigură subvenţii majore pentru agricultura ecologică pe tot teritoriul Uniunii Europene. Suprafaţa minimă a terenurilor agricole necesară pentru eligibilitate poate fi atinsă prin formarea unor asociaţii de agricultori.

Cu toate acestea, doar câteva comuntăţi sunt capabile să valorifice această oportunitate, deşi toate informaţiile relevante sunt uşor accesibile prin tehnologii standard, cum este internetul. Multe sate sunt prinse în cercul vicios al sărăciei, conflictelor şi corupţiei. În aceste sate, o lungă istorie a neîncrederii, conflictelor şi înfracţiunilor stă în calea formării asociaţiilor de fermieri.

"O comunitate unită este esenţială pentru o viaţă mai bună. Fără aceasta oamenii vor fi la fel de săraci ca acum." (femeie, 35 de ani, în 2011)

În ciuda acestor condiţii, solurile productive şi disponibilitatea forţei de muncă ieftine nu rămân neobservate la nivel internaţional. Într-un număr din ce în ce mai mare, întreprinzătorii din vestul Europei văd oportunitatea achiziţionării de terenuri agricole în Transilvania în vederea întemeierii unor afaceri cu ferme mari de agricultură ecologică, accesând fonduri europene substanţiale în tot acest proces. Aceste ferme oferă câteva posibilităţi de angajare

4. Forgatókönyv: Elszalasztott lehetőség

"Elszalasztott lehetőség" – a forgatókönyv leírása

A Közösségi Agrárpolitika legújabb reformja nagy összegű támogatásokat biztosít az organikus gazdaságoknak Európa-szerte. Az igényléshez szükséges minimális területméreteket könnyen el lehet érni, ha a gazdálkodók szövetségekbe szerveződnek.

Mindemellett csak kevés közösség tud élni ezekkel a lehetőségekkel, annak ellenére, hogy a szükséges információk könnyen hozzáférhetőek, akár interneten keresztül is. Sok falvat a szegénység, a nézeteltérések és a korrupció ördögi köre ragadta magába. Ezekben a falvakban a bizalmatlanság, a konfliktusok és a különféle bűncselekmények hosszú sora áll a gazdálkodói szövetségek kialakításának útjában.

"A jobb élet kulcsa az erős közösség. Enélkül az emberek ugyanolyan szegények maradnak, mint most" (nő, 35 éves, 2011-ben)





localnicilor, dar favorizează în principal muncitorii calificaţi, capabili să lucreze cu utilajele grele moderne. Pentru a răspunde aceastei cereri de personal calificat, a crescut numărul oportunităţilor de formare profesională.

"Oamenii cu bani practică agricultura mecanizată. Oamenii săraci practică agricultura tradiţională." (femeie, 23 de ani, în 2011)

Din cauza noilor reglementări UE, suprafeţe mari din fondul forestier sunt protejate de lege. Activităţile silvice comerciale sunt desfăşurate de un număr mic de companii internaţionale. Reglementările împotriva tăierii pădurilor sunt implementate în mod activ în cea mai mare parte din sudul Transilvaniei, dar există în continuare tăieri neconforme cu legea – favorizate de conducerile locale corupte care închid ochii asupra acestor operaţiuni ilegale, şi de către anumiţi localnici care preferă să rişte decât să plătească lemnele de foc.

"Azi totul este distrus." (bărbat, 58 de ani, în 2011)

Ezzel együtt a termékeny földek és a könnyen hozzáférhető olcsó munkaerő nem marad észrevétlenül a nyugati országok számára. Egyre több nyugat-európai vállalkozó látja annak lehetőségét, hogy földet vásároljon Erdélyben és nagyméretű organikus gazdasági vállalkozást indítson, mindezt jelentős EU-támogatásokat igénybe véve. Bár ezek a mezőgazdasági létesítmények valamilyen szinten munkalehetőséget kínálnak a falubelieknek, alapjában véve inkább gyakorlott munkásokat alkalmaznak, akik kezelni tudják a modern gépeket. Annak érdekében, hogy a gyakorlott munkaerő iránti igényt kielégítsék, a szakmunkásképzési lehetőségek száma megnőtt.

"A pénzes emberek gépesített mezőgazdaságot folytatnak, szegények pedig hagyományosat." (nő, 23 éves, 2011-ben).

Az új EU-rendelkezéseknek köszönhetően az erdőterületek nagy része törvény által védett. Az ipari erdészeti kitermeléseket mindössze pár nemzetközi vállalat végzi. Dél-Erdély több részén számos fakitermelést szabályozó rendeletet léptettek érvénybe, de ennek ellenére is vannak törvénytelen fakivágások, főleg a megvesztegethető helyi vezetőségek miatt, akik szemet hunynak a szabálysértések fölött, de több helyi lakos is inkább vállalja a kockázatot, mintsem, hogy fizessen a tüzelőanyagért.

"Mára minden tönkrement." (férfi, 58 éves, 2011-ben)

Dél-Erdély lakossága csökken. Számos elszigeteltebb falu majdnem teljesen el-

Populaţia din sudul Transilvaniei este în declin. Multe sate izolate sunt complet abandonate, sau alcătuite numai din gospodării sărace unde se practică agricultura de subzistenţă. În jurul satelor abandonate, păşunile încep să fie acoperite de buruieni și să se transforme în păduri secundare.

"Satul va fi pustiu pentru că tinerii pleacă." (femeie, 70 de ani, în 2011)

Biodiversitatea zonelor agricole este de asemenea în declin în zonele unde marile ferme ecologice au simplificat structura peisajului. În zonele nefavorabile acestui tip de utilizare a terenurilor, agricultura de subzistenţă persistă, menţinând specii dependente de practicile agricole tradiţionale, specii ce sunt ameninţate cu dispariţia la nivelul Europei. Dacă nu existau serviciile gratuite asigurate de natură – apa curată și hrana suficientă – mulţi localnici ar fi într-o situaţie foarte dificilă. Sunt mulţi oameni săraci, dar nimeni nu duce lipsa celor necesare supravieţuirii.

néptelenedett, vagy kizárólag kis háztartásokból áll, amelyekben csak önellátó gazdálkodás folyik. Az elhagyott falvak körül a legelőket kezdi benőni a gaz, és egyre kiterjedtebbek a másodlagos erdők.

"A falu elnéptelenedik, mert a fiatalok elmennek." (nő, 70 éves, 2011-ben)

A mezőgazdasági területek biodiverzitása csökken ott, ahol a nagy organikus gazdaságok leegyszerűsítették a táj szerkezetét. Ennek ellenére a megmunkálásra kevésbé alkalmas területeken az önfenntartó gazdálkodás továbbra is életteret biztosít olyan mezőgazdasági területeken előforduló fajok számára, amelyeket más európai vidékeken a kihalás fenyeget. Ha nem lettek volna a természet által ingyen biztosított szolgáltatások – tiszta víz és elegendő táplálék – számos erdélyi lakos helyzete nagyon nehéz lenne. Most azonban sokan élnek szegénységben, de nem szenvednek hiányt az alapszükségleteket kielégítő termékekben.



Șansa pierdută: sudul Transilvaniei în 2043.

Elszalasztott lehetőség: Dél-Erdély 2043-ban.

O relatare personală (fictivă) despre „Șansa pierdută”

Ion (49) este agricultor în 2043 și ne povestește despre viața lui

Cu acești oameni care se bucură așa mult când văd o broască, nu mai știi ce să crezi... Trăiam într-o țară unde politicienii spuneau într-una că vor să ne integrăm pe piețele mondiale, să hrănim Europa și să furnizăm energie. Iar acum tot ce rostesc sunt denumiri în latină pentru tot felul de plante și animale. Când am fost tânăr, oamenii valorau mai mult ca aceste... broaște...



dar acum totul este pe dos: o amărâtă de broască sau un vierme în noroi au mai multe drepturi ca un copil sărman. Ceva este în neregulă, tare în neregulă.

Dacă i-am întreba de folclor, nici unul nu ar știi nimic, în schimb vin și mormăie cuvinte complicate ca să părem noi mai fără carte. Chiar zilele trecute o doamnă – drăguță de altfel – a venit să ne aducă la cunoștință ce prevede legislația în materie de protecţie a tritonilor. Auziţi aici… tritoni! De ce aș fi interesat de tritoni? Sigur, oamenii au început să se lege de ea. Săraca feme-

„Elszalasztott lehetőség” – egy (képzeletbeli) személyes beszámoló

János (49), gazdálkodó, az életéről mesél 2043-ban

Most, hogy látok olyan embereket, akik izgatottan reagálnak arra, ha meglátnak egy békát, magam sem tudom már kinek higgyek… Egy olyan országban éltem, ahol a politikusok állandóan azt hangoztatták, hogy be kell kapcsolódnunk a globális piacokba, táplálnunk kell Európát, meg energiát szolgáltatnunk. Most meg mind csak süket növények meg állatok latin nevét hajtogatják. Mikor fiatal voltam, az embereknek nagyobb volt az értéke, mint… ezeknek a békáknak… de most minden a feje tetejére állt: egy ilyen semmi békának, vagy egy sárban kúszó féregnek több joga van, mint egy szerencsétlen gyermeknek. Valami nincs rendben, nagyon nincs rendben.

Ha a folklórról kérdezném őket, egyik sem tudná mi az, viszont idejönnek, és hangzatos szavakat mondanak, hogy mi minél tudatlanabbaknak tűnjünk. Nemrég itt járt egy egyébként rendes hölgy, aki „tudatosítani” akarta bennünk, hogy mit ír elő a törvény a gőték kapcsán. Hallgasson oda… gőték. Miért is érdekelnének engem a gőték? Persze az emberek elkezdtek kötekedni vele. Szegény asszony, biztosan csak a munkáját akarta végezni, de sajnos azt kell mondanom, hogy… a munkája egyszerűen nincs rendben. Nem tudom, hogy van-e valami köze ahhoz, hogy tegnap bezárták nagybátyám gazdaságát… mert nem felelt meg a… minek is? Környezetvédelmi előírásoknak… Na, remélem is! Igaz, hogy trágyázzuk a földjeinket és az innen kiszivárgó nitrogén meg szennyezi a vizeket… de hát gazdálkodók vagyunk, enni kell adjunk

ie, probabil voia doar să își facă treaba, dar, îmi pare rău să spun asta... munca ei pur și simplu nu este în regulă. Nu știu dacă asta are ceva de-a face cu faptul că ieri au închis ferma unchiului meu, deoarece nu a corespuns cu... stați, cum li se spuneau? Standardele de mediu... Sper că nu! E adevărat că punem îngrășăminte pe pământurile noastre, și că tot acest azot trebuie să se ducă undeva, ...dar suntem agricultori, trebuie să îi hrănim pe oameni. Cunosc această zonă de când mă știu, și nu am nevoie de nimeni să vină să mă învețe cum să am grijă de vietățile de aici. Poate sunt ei mai școliți ca noi, dar nu trăiesc aici. Trăiesc în instituțiile și birourile lor.

Serios, am sentimentul că cei care ne conduc au luat-o razna. Și primarul nostru! Nu-i pasă. Singurul lucru de care îi pasă este cum poate să-i păcălească mai bine pe oameni pentru a-și menține poziția. Cum cred ei că putem supraviețui ca fermieri dacă tot ce auzim este că „Nu aveți voie să faceți asta, nu aveți voie să faceți aia”... curând va trebui să plătim și pentru aerul pe care îl respirăm? Imaginați-vă, zilele trecute, vecinul meu Gheorge a trebuit să plătească amendă fiindcă și-a drenat balta din propria grădină și și-a extins veranda cu beton! Este absurd! Știu și eu o baltă unde merg la pește duminica, când preotul ne spune să mâncăm pește. De fapt, toți mergem acolo din când în când. Și acum ce o să ne facă? O să ne amendeze pe toți? Asta nu poate să continue așa! Câteodată ne vine să lăsăm totul baltă... Oricum, în curând nu va mai fi nimeni în satul acesta în afară de mine și de țigani!

az embereknek. Ismerem ezt a vidéket, amióta az eszemet tudom, és nincs szükségem arra, hogy idejöjjön nekem valaki és arra tanítson, hogy miként bánjak mindenféle élőlénnyel. Lehet, hogy több iskolát jártak ki hozzánk képest, de nem laknak itt. Az intézeteikben meg az irodáikban élnek.

Komolyan, az az érzésem, hogy a vezetőink megkottyantak! Na és a polgármesterünk! Őt nem érdekli. Az egyedüli, amire gondol az, hogy mit hazudjon össze-vissza az embereknek, hogy megtartsa a székét. Hogy a csudába is gondolhatják azt, hogy megélhetünk, ha állandóan azt kell hallgassuk, hogy „ezt nem szabad, azt nem szabad csinálni”… Hamarosan még a belélegzett levegőért is fizetnünk kellene? Gondolja csak el, a minap a szomszédom, Gyuri valami büntetést kellett befizessen azért, mert lecsapolta a kertjében a tócsát és betonnal toldotta meg a verandáját! Ez képtelenség! Ismerek egy kis tavat, ahová eljárok pecázni, hogy kifogjam a vasárnapi ebédnek valót – mikor a pap azt mondja, hogy csak halat szabad enni. Voltaképpen mindenki oda jár néha-néha. Most mit fognak csinálni? Mindenkit megbüntetnek? Ez nem mehet így tovább! Néha már ott tartunk, hogy feladjuk… Amúgy hamarosan úgyis csak én meg a cigányok maradunk ebben a faluban!





Implicaţii pentru viitor

"Nu învinovăţesc timpurile. Eu învinovăţesc oamenii." (femeie, 72 de ani, în 2011)

Pe parcursul paginilor anterioare v-am prezentat patru alternative posibile de viitor. Toate acestea sunt stereotipii ale modului în care ar putea să arate viitorul. În viitorul real ar putea să se regăsescă elemente din toate aceste patru scenarii. Vor exista şi diferenţe regionale: anumite sate şi comunităţi ar putea să prospere, în timp ce altele ar putea să sufere – la fel şi natura, care ar putea să prospere în anumite zone şi să sufere în altele. Astfel de schimbări atât de variate sunt de aşteptat deoarece aceste scenarii sunt de fapt povestiri despre schimbări potenţiale plauzibile şi nu predicţii despre viitor.

Ce ne spun împreună aceste povestiri? Care sunt implicaţiile lor pentru vieţile noastre, comunităţile noastre, pentru politicieni şi organizaţiile cu influenţă?

Nu este rolul nostru, al colectivului de autori ai acestei broşuri, să vă spunem cum să vă pregătiţi pentru viitor. Contrar multor altor iniţiative, obiectivul nostru central nu este să vă oferim recomandări concrete sau o listă cu ce trebuie să se întâmple pe viitor. Obiectivul nostru este să stimulăm în sudul Transivaniei dezbateri care permit tuturor să se facă auziţi pentru a-şi împărtăşi dorinţele privind viitorul zonei în care trăiesc.

Gândiţi-vă la cele patru relatări fictive despre viitor. Viaţa cărui personaj vi se

Következmények a jövőre nézve

"Én nem az időket hibáztatom.Én az embereket hibáztatom." (nő, 72 éves, 2011-ben)

Az előző oldalakon négy alternatív jövőképet mutattunk be. Mindegyik egy-egy sematikus ábrázolása annak, hogyan is nézhet ki majd valójában a jövő. Megtörténhet, hogy bizonyos részletek mind a négy forgatókönyvből meg fognak valósulni a jövőben. Lesznek regionális különbségek is: egyes falvak és közösségek szépen fognak erősödni, míg mások nehéz sorsra jutnak – és bizonyos helyeken a természet is virágzik majd, mialatt máshol hanyatlásnak indul. Ennyire különböző változásokra azért számíthatunk, mert a bemutatott forgatókönyvek voltaképpen nem jövendölések, hanem történetek a lehetséges végbemenő változásokról.

Összességükben mit mondanak nekünk ezek a történetek? Mik a következmények a saját életünkre nézve, a közösségeinkre nézve, a politikusok számára és a befolyásos szervezetek számára?

Nem nekünk, szerzőknek a feladatunk az, hogy bárkinek is megmondjuk, hogyan kéne felkészülnie a jövőre. Számos más kezdeményezéstől eltérően, a mi célunk nem az, hogy bárkinek is konkrét javaslatokat tegyünk, vagy lépésről-lépesre előírjuk azt, hogy minek kell megtörténnie. A mi célunk az, hogy további beszélgetésekre ösztönözzük az olvasókat, olyan beszélgetésekre, melyek minden dél-erdélyi érdekeltségű magánszemély vagy szervezet számára felszólalási lehetőséget kínálnak,



pare cea mai (puţin) atrăgătoare? Cum va fi viaţa în sudul Transilvaniei peste 30 de ani? Oare regiunea se îndreaptă spre conflicte locale sub control străin (ca în „Pământul nostru – bunăstarea lor") sau vor avea loc schimbări ce marchează un viitor mai bun (ca în „Prosperitate prin creștere economică" sau „Echilibrul creează frumosul")?

Chiar dacă intenţia noastră nu este de a recomanda anumiţi pași de acţiune, un lucru reiese clar din cele patru scenarii. Indiferent de natura condiţiilor externe – fie că acestea favorizează dezvoltarea economică sau protecţia mediului – acţiunile locale fac o mare diferenţă. În aceleași condiţii politice externe, cei din Transilvania pot avea un viitor dominat de străini și de sărăcie sau un viitor caracterizat de creșterea bunăstării. Ce se poate face pentru a pregăti comunităţile locale să fie capabile să

hogy így elmondhassák, mit szeretnének látni a jövőben, hogyan szeretnék azt megélni.

Vegyék fontolóra a négy képzeletbeli személyes beszámolót a jövőről. Kinek az életét tartják a leginkább illetve legkevésbé kedvezőnek? Milyen lesz az élet Dél-Erdélyben 30 év múlva? A vidék majd az idegen uralom alatti helyi konfliktusok felé tart („A mi földünk – az ő jólétük" forgatókönyv), vagy inkább olyan változások következnek be, amelyek egy derűsebb jövőt határoznak meg (mint amilyet a „Jólét növekedés által" és „Az egyensúly meghozza a szépséget" forgatókönyvek vázolnak fel)?

Habár nem a mi dolgunk, hogy bizonyos intézkedési lépéseket ajánljunk, egy dolog azonban nyilvánvaló: függetlenül a külső körülményektől – hogy azok éppen a gazdasági növekedést vagy

beneficieze cât mai mult de pe urma acestor condiţii externe, indiferent care ar fi acestea?

Conform scenariilor noastre, o mare parte a soluţiei se regăsește în construirea unor reţele locale bazate pe încredere, expertiză și sentimentul comunităţii. Luaţi de exemplu această broșură: noi nu am fi putut analiza viitorul într-un mod cuprinzător dacă am fi discutat numai cu una sau cu două organizaţii locale. Am implicat 17 astfel de organizaţii (și persoane cheie), iar procesul împărtășirii părerilor a fost în sine un exerciţiu de învăţare foarte valoros. Convingerea noastră fermă este că doar dacă localnicii și organizaţiile locale își unesc forţele, sudul Transilvaniei va putea valorifica influenţele din ce în ce mai puternice din afară, fie că e vorba de investitori străini, pieţe mondiale, sau o scară de valori care pune accentul pe creștere economică.

a természetvédelmet támogatják – a helyi kezdeményezéseknek nagy jelentősége van. Ugyanazon külső politikai körülmények esetében az erdélyiek idegen uralom és szegénység helyzetébe is juthatnak, de egyre növekedő jólétbe is. Mit lehet tenni azért, hogy, függetlenül a külső körülményektől, a helyi közösségeket felkészítsük arra, hogy kihasználhassák a felkínálkozó lehetőségeket?

A bemutatott forgatókönyvek szerint, a megoldás nagyrészt helyi, bizalomra, szakértelemre és közösségi szellemre épülő közösséghálózatokon alapszik. Ez a kiadvány se jöhetett volna létre, ha csak egy- két helyi szervezettel tárgyaltunk volna, hiszen nem tudtuk volna ennyire részleteiben felvázolni a jövőt. Munkánkba tizenhét ilyen szervezetet (és kulcsszerepet játszó személyt) vontunk be és e nagyon különböző csoportok közötti vélemények megvitatása már önmagában is egy különösen értékes





Sudul Transilvaniei este unic prin frumuseţea naturii, bogata istorie a comunităţilor rurale multi-etnice și cu un trai pașnic, și prin legăturile puternice și autentice dintre oameni și natură. Această zonă merită un viitor care să fie favorabil tuturor locuitorilor săi. Sperăm că această broșură va contribui într-o oarecare măsură la dezbaterile despre modul în care poate fi construit un astfel de viitor.

tapasztalat volt. Szilárd meggyőződésünk, hogy Dél-Erdély csak akkor tud tőkét kovácsolni az egyre növekvő külső befolyásokból – legyenek azok akár külföldi befektetők, globális piacok, vagy egy gazdasági fejlődést nagyon támogató világszemlélet – ha a helyi lakosok és szervezetek összefognak.

Dél-Erdély természeti szépségében, gazdag történelmében és több-nemzetiségű, de egyben békés falusi közösségeiben, valamint mély és egyedi ember és természet közötti kapcsolataiban páratlan értékekkel bír. Ez a vidék egy olyan jövőt érdemel meg, amely minden lakója számára kedvező. Reméljük, hogy ez a kis kiadvány hozzájárul ahhoz, hogy beszélgetések alakuljanak ki arról, hogy miként lehet egy ilyen jövőt megvalósítani.

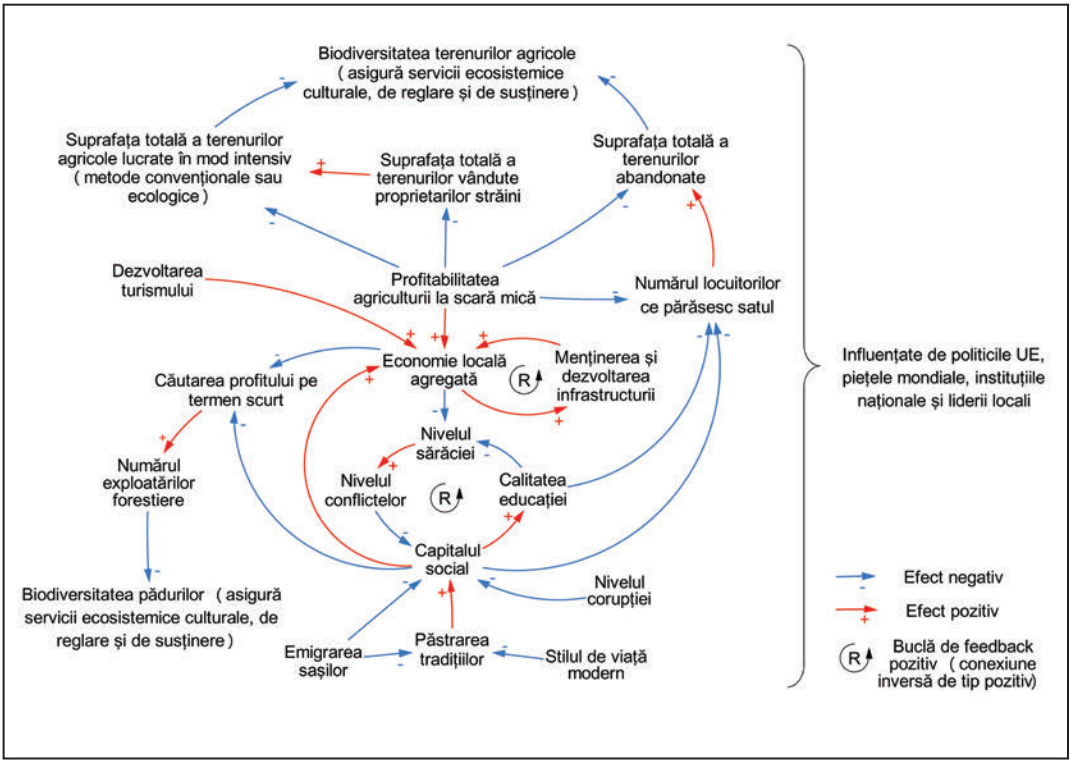
Mulţumiri

Suntem profund recunoscători tuturor localnicilor care au fost implicaţi în acest proiect într-un moment sau altul. Mulțumim în special lui Christian Scholtes, care a avut rolul de moderator la unele dintre cele mai importante ateliere de lucru care au stat la baza acestei broşuri. Mulţumim de asemenea colegilor și colaboratorilor care nu au fost în mod direct implicaţi în scrierea acestei broşuri, dar care au contribuit prin observaţii esenţiale, în special Jacqueline Loos şi Ine Dorresteijn. Apreciem în egală măsură ajutorul oferit de Kinga Öllerer. Cercetarea care stă la baza acestei lucrări a fost finanţată de Fundaţia Alexander von Humboldt prin Premiul Sofja Kovalevskaja acordat Profesorului Joern Fischer, de la Universitatea Leuphana din Lüneburg, Germania.

Köszönetnyilvánítás

Hálával tartozunk minden helybéli lakosnak, aki bármilyen szinten is részt vett ebben a projektben. Köszönettel tartozunk Christian Scholtesnek a legfontosabb műhelybeszélgetések moderálásáért. Továbbá köszönetet szeretnénk mondani azon munkatársainknak és együttműködőinknek akik, bár nem vettek közvetlenül részt a kiadvány megírásában, mégis nagyban segítették munkánkat értékes hozzászólásaikkal. Közülük említést érdemel Jacqueline Loos és Ine Dorresteijn. Hasonló módon értékeljük az Öllerer Kinga segítségét. A kiadványt megalapozó kutatást az Alexander von Humboldt Alapítvány tette lehetővé a lüneburgi Leuphana Egyetem (Németország) kutatójának, Joern Fischer professzornak odaítélt Sofja Kovalevskaja ösztöndíj által.

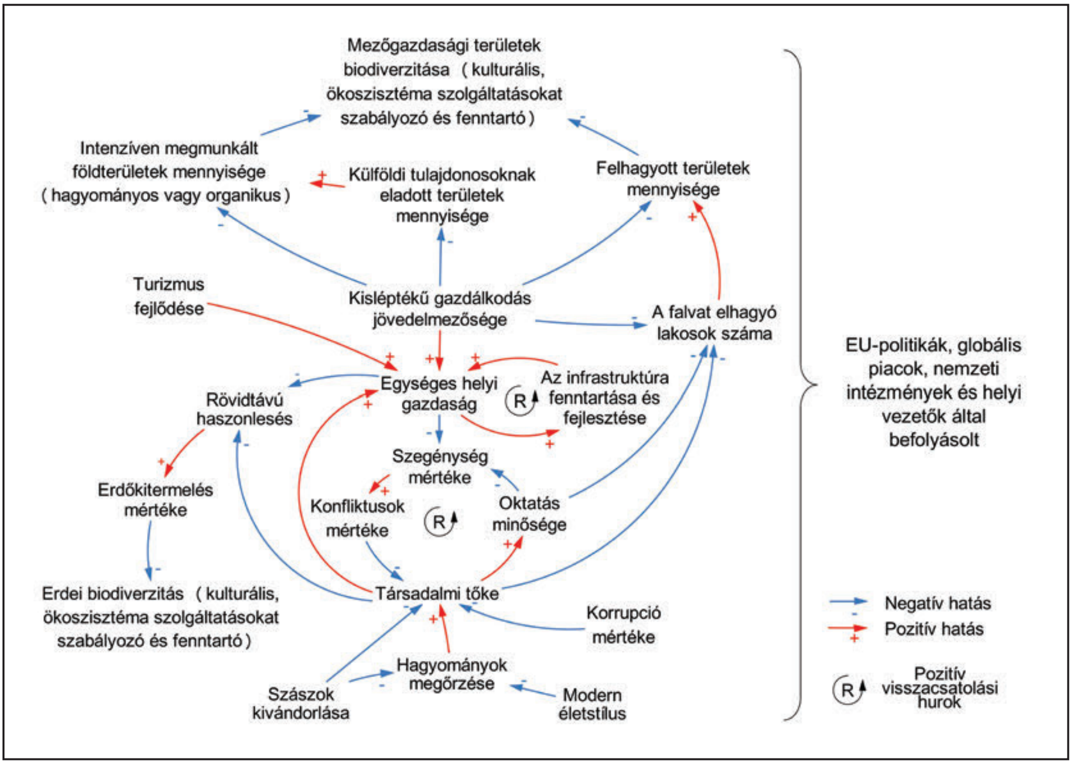
Anexă



Rezumatul schematic al înţelegerii sistemice pe care se bazează scenariile.

Această diagramă de sistem include doar variabilele şi interacţiunile care au fost menţionate cel mai frecvent şi în mod consecvent în timpul workshopurilor cu experţii locali.

Melléklet



A bemutatott forgatókönyveket (történéssorozatokat) megalapozó rendszerismeret vázlatos összefoglalása.

Az ábra csak azokat a változókat és kölcsönhatásokat tartalmazza, melyek a helyi szakemberekkel tartott műhelymunkák során a leggyakrabban, rendszeresen kerültek szóba.

